

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
da umom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 10.—, za in-
stano D 18.—, dostavljen na dom
D 11.—, na izkaznice D 10.—
Inserati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, 1. nad-
stropje. Telefon intern. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, priložje, desno. Tele-
fon št. 24. ŠTIS poslovalni za-
četni št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, nedelja 17. septembra 1922.

Številka: 210.

Problem bližnjega vzhoda.

»Bolnik ob Bosporu« so nazivali sta-
ro turško carstvo, odkoder mu je 19.
stoletje v imenu zapadne civilizacije
in narodnostnega načela odpovedalo
primat na Balkanu. In vendar je bil
ta bolnik potreben in še bi nenadoma
umrl, bi bila vsa Evropa v strašni za-
dregi. Okoli Porte so se sukali kronani
in nekronani evropski vladarji. Vil-
jem II. je bil leta 1903 z vsemi cere-
monijami sprejet na dvoru ob Zlato-
mornju, in še danes žumi na sultanovem
vrtu fontana z mramornimi levi nem-
škega izdelka, pod katerim so zapisane
zlate besede o prijateljstvu med sever-
nim carjem in carjem vzhodnega pol-
meseča. Leta 1912 je bil bosporski bo-
lnik v zadnjih vzdihljajih. Balkanska
armade so se trkale na vrata Carigrada
A Evropa tudi tokrat ni bila priprav-
ljena na njegovo smrt, pa mu je po-
daljšala življenje. Zakaj konec evrop-
ske Turčije pomeni vprašanje Cari-
grada, vprašanje levantske obale, v-
prašanje Male Azije, Mezopotamije,
Palestine. Pomeni pot na vzhod. Koli-
ko nasprotnih interesov je trčilo ob
tej točki! Da bi se ohranilo ravnotežje
med imperijalističnimi skupinami, je
morala ostati preprečena, fevdalna Tur-
čija, s katero ni bil zadovoljen niti
turški narod sam. Ta trhla država se je
1. 1915 vrgla v nemški objem in s tem
započela svojo usodo. Na vsah stra-
neh je pokalo; Angleži so netili neza-
dovoljstvo v Mezopotamiji, čez Kav-
kaz se je razlival val boljševiške revo-
lucije. Navsezadnje je nastal polom;
nič ni pomagala trdna fronta ob Gali-
polu, Turčija se je razpadla. drugod:
v Avstroogrski in v Nemčiji. 10. av-
gust 1920 je bil dan njene propasti in
njenega vstajenja; dan seveške mi-
rovnega pogodbe. Turčija ni bila uniče-
na, kot je pričakovala; postala pa je
plen evropskega imperijalizma, ki so
ga zmagovalci secirali, kolikor se jim
je zljubilo. »Interesne sfere« so po-
stale silnejše kakor davne tradicije
turškega carstva, nekoč najmočnej-
še suverene sile na vzhodu Evrope;
močnejša kot volja turških in arabskih
plemen, prebujajočih se iz omotice iz-
točnega fatalizma.

Toda veliki zmagi je sledila velika
reakcija. Na maloazijskih planjavah, v
njihovih starih mestih, skrivajočih
zaklade arabske civilizacije, te najsil-
nejše struje orijentalnega duha v pr-
vem tisočletju po Kristu — tu, kjer so
bili učinki boljševiškega odpora proti
mamonistični, gospodstvalni Evropi
najsilnejši, se je rodil upor proti za-
padnemu diktatu. Mirovna pogodba
je bila tu, a turški narod je ni niti pri-
znal niti podpisal. V maloazijski An-
gori se je osredotočilo preporodno gi-
banje, ki je preplavilo ves turško-a-
rabski svet in katerega odmevi so se
oglasili daleč v Indiji. Kemal-paša je
postal gibalna sila novega turškega
pokreta, ki je kmalu prekril račune
zapadnih zmagovalcev. Čez dve leti je
postala Angora to, kar je bil v despo-
tini Turčiji Carigrad. Bospor izgub-
lja svoj orijentalni venec; njegova
zunanost je orijentalna le zaradi Ev-
ropejcev, ki hočejo imeti na evropskih
teh košček sveta iz »tisoč in ene noči«.
Grki so eksponent seveške mirov-
ne pogodbe, one pogodbe, ki je izmed
vseh še najbolj papirnat. Njih so po-
slale zapadne države v žerjavico po
kostanj. Same pa niso imele dovolj po-
guma, da bi izsilile striktno izvršitev
mirovnega pogodbe na ozemlju, kjer se
je to zdelo najenostavnejše. Toda tur-
sko-arabska plemena so pokazala
nenavadno življensko moč. Zapadne

Mariborski demokrati in zagrebški kongres.

Maribor, 16. septembra. Načel-
stvo mariborske organizacije demo-
kratske stranke je v svoji seji razprav-
ljalo o situaciji, nastali po zagrebškem
kongresu »javnihi radnika« ter o dru-
gih aktualnih vprašanjih. Po večurni
izčrpnih debati, v kateri se je konsta-
tirala popolna solidarnost, je bila spre-
jeta sledeča resolucija: »Z ozirom na
skrajno žalostne narodne in socialne
razmere na severni meji države smatra
načelstvo mariborske organizacije de-
mokratske stranke vsako nedisciplini-
ranost v stranki kot narodnim intere-
som škodljivo. Ne moglo bi v novo po-

jačenem sporu med srbstvom in hrvat-
stvom, ki je bil zopet razneten na se-
stanku »javnihi radnika« v Zagrebu,
zavzeti v interesu obmejnega prebival-
stva enostranskega stališča niti za eno
niti za drugo stran. Načelstvo izraža
prepričanje, da bo v narodnem intere-
su prišlo do konsolidacije kluba in da
se ohrani sodelovanje s sedanjo parla-
mentarno večino za rešitev neodložlj-
vih vprašanj, zlasti uradniške prag-
matike. V nasprotnem slučaju daje na-
čelstvo svojem poslanec dr. V. Ku-
kovec proste roke glede nadaljne tak-
tike.

Srbski kmetovalci v Panoniji.

Ormož, 16. septembra. Za včeraj
je bil določen pešizlet iz Ljutomera
čez Ivanjkovec v Ormož. žal da se je
izvršil v popolnem dežju, tako da niso
imeli izletniki ničesar od lepote Jeru-
zalema in od razgleda. Dopoldne so se
mudili izletniki v vinogradih Peto-
varja in Rajha, opoldne so bili pri Za-
dretnikovi gostilni v Svetinjah z god-
bo sprejeti in so imeli tam skupen ob-
ed. Popoldne so si ogledali naprave
ivanjkoveške vodne zadruge in Peto-
varjeva posestva. Od tam so se odpe-
ljali na vozeli v Ormož, kjer je bil po-
zdravni večer s sodelovanjem pevske-
ga zbora. Ormožani in okoličani so iz-
letnike pogostili. Ob 10. uri zvečer so se

odpeljali gostje proti Ptuj. Povsod,
kjer so se ustavili, je bilo polno nara-
da. Klerikalni voditelji so pač proglasi-
li bojkot, vendar pa jim narod ni sle-
dil in je tudi klerikalni del naroda
svoje srbske brate povsod iskreno po-
zdravljali.

Ptuj, 16. septembra. Ob pol 23.
uri so prispele srbski izletniki semkaj.
Kljub pozni uri jih je čakala na kolo-
dvoru tisočglava množica in jih spre-
jela z burnim vzklikanjem. Pozdravil
jih je okr. glavar dr. Pirkmajer, moš-
ki zbor pevskega društva je zapel več
pesmi. Množica je spremila nato goste
v mesto. Danes je ogled Vinarije, po-
poldne pa ogled Čučkovih podjetij.

Resen položaj na Vzhodu.

Grška o bolgarskih vojnihi pripravah. — Izjava bolgarskega notranjega mi-
nistra. — Evropski del Smirne pogorel. Kemal-paša zahteva Tracijo.

Beograd, 15. septembra. (Izvir-
no.) Med Bukarešto in Beogradom so
bila včeraj izmenjena mnenja v vpra-
šanju, kako stališče naj zavzame obo-
je vladi za slučaj bolgarskega sunka na
Dedeagač. Grška vlada je ponovno
opozorila na bolgarske vojne priprave
ob grški meji. Radi resnega položaja
so vsi ministri pozvani v Beograd.

Atene, 15. septembra. (Izvirno.)
Vlada je velesile ponovno zaprosila,
naj pošljejo ladje za rešitev pol mili-
jona kristjanov, ki čakajo v raznih
krajih Male Azije, da se jih spravi na
varno. Približno 100.000 kristjanov se
je iz strahu pred Turki zateklo na oto-
ke v Marmarskem morju.

Sofija, 15. septembra. (Izv.) V
nekem intervjuu je izjavil notranji
minister, da bo Bolgarija v grško-tur-
škem sporu varovala strogo nevtral-
nost.

Smirna, 15. sept. (Izv.) Požar še
vedno ni pogašen. Položaj je brez-
upen. Evropski del mesta je popolnoma
porušen. Francoski parniki so rešili
3000 francoskih državljanzov.

London, 15. septembra. (Izv.) Iz
Atene poročajo: Grški listi so izvedeli,
da Kemal paša ni hotel sprejeti an-
gleškega admirala. Radi tega je sled-
nji zagrozil, da bo odredil bombardi-

PILSUDSKI GOST RUMUNSKEGA KRALJA.

Varšava, 15. sept. (Izv.) Iz Sinaje
poročajo: kralj Ferdinand je med di-
nejem v kraljevem gradu imel na
predsednika poljske republike Pilsud-
skega nagovor, v katerem je naglašal
simpatije rumunskega naroda za
Poljsko. Skupnost interesov obeh de-
žel, stremenje za pravim mirom na
podlagi spoštovanja pogodb in njih
udejstvenje bo v visoki meri pripo-
moglo, da se uresničuje kulturne nalo-

ranje turškega dela Smirne, če se bo-
do nemiri ponavljali.

London, 15. sept. Mustafa Kemal-
paša je izjavil, da zahteva Turčija
Male Azijo, Tracijo do Marice in Ca-
rigrad. Turčija hoče zasigurati prost
prevoz skozi Dardanele, ki jih ne bi
utrdila. Turki morajo imeti Carigrad.
Alko bi se zavezniki branili, ga bodo
Turki vzeli s silo. Turčija zahteva da-
lje vse grško brodovje. Kemal-paša je
pripravljen, prisostvovati mirovni
konferenci na turškem ozemlju.

Sporazum velesil glede orijentalnega vprašanja.

London, 15. septembra. (Izv.)
Britanska vlada se popolnoma strinja
z Italijo in Francijo v vprašanju mor-
skih ožin, želi pa, da bi se to vprašanje
obravnavalo in rešilo na bodoči mirov-
ni konferenci. Zavezniki so voljni po-
slati v zone, ki jim grozi turški na-
pad, primerna ojačenja. Poveljnik bri-
tanske flote je dobil povelje, da Tur-
kom prepreči prehod skozi morsko o-
žino. Vlada je sklenila, da se bo ori-
jentalno vprašanje definitivno uredilo
na konferenci, katere se udeležijo razen
zaveznikov tudi Turki in Grki ter za-
stopniki Jugoslavije in Romunije, ki
imajo velik interes na rešitve teh
vprašanj.

ge, katerih izvršitev je pripadla obo-
je državam. V odgovoru je izjavil Pil-
sudski: Iz enakosti naših poti v pre-
teklosti izvira naša skupna pot sedaj-
nosti in ne dvomim o istem tudi za bo-
dočnost.

BORZA.

Curih, 16. septembra. (Izvirno.)
Sklep. Pariz 40.75, Zagreb 1.90, London
23.68, Berlin 0.36%, Praga 17.45, Italija
32.45, dolar 535%, Dunaj 0.00%, Budim-
pešta 0.21, Varšava 0.08, Sofija 3.20.

države so jele popuščati in se 20. ok-
tobra 1921 leta je Francija sklenila
sporazum s Mustafio Kemal-pašo. Ta
sporazum je bil velikega pomena v
dvojnem oziru: Razmajal je sporazum
med Francijo in Anglijo v orijentski
politiki, na drugi strani pa je znatno
ojačil pozicijo angorske vlade. Kemal
paša je odselej posvetil vse svoje orga-
nizatorične zmožnosti obnovitvi veli-
ke in močne armade, ki bi mogla klju-
bovati vsaki zunanji opasnosti in vz-
postaviti na novih temeljih državo
turško-arabske narodnosti. Lanske
leto je ta armada odbila grško ofenzi-
vo. Letos je zadala helenski kraljevini
nov udarec: zavzela je Smirno. Grške
sanje so poteptane, seveška pogodba
raztrgana. Včerajšnje poročilo govori
o možnosti, da bo Kemal paša preložil
vojne operacije na evropska tla. To bi
pomenilo obnovitev carigradskega v-
prašanja in vprašanja Tracije. Bolga-
ri že agitirajo za dohod Bolgarske
Egejskemu morju, pri nas pa se raz-
pravlja o možnosti, da Jugoslavija za-
sele Solun. Orijska konferenca, ki
bi se imela vršiti v Benetkah, je na
angleško zahtevo odpovedana. Med
Anglijo, Francijo in Italijo vlada je
resna nasprotja v reševanju novega
problema, ki ga je izzval Kemal paša.
Francija očitno podpira angorsko
politiko, ker je to v korist njene »inte-
resni sfere«. Zadnja leta se oficijelno
francoski politiki trudijo, da bi si pri-
dobili kolikor največ simpatij v musli-
manskem svetu, zlasti pa v Mali Aziji
in v Arabiji. Koliko so pri tem škodo-
vani angleški interesi, se je pokazalo v
palestinskem vprašanju. Anglija pod-
pira Grke in vztraja z enako odloč-
nostjo na seveški mirovni pogodbi
kot Francija na versajlski. Dočim je
Anglija na zapadu revizionistična, je
v bližnjem Orientu ekakluzivistična.
Doslednost seveda ni čednost politikov
in diplomatov, a tu gre za nekaj dru-
gega kot so čednosti in logika: gre za
zaščito interesov. »Interesne sfere« so
tedaj zelo zrahljane; zdi se, da na za-
padu sploh ne verujejo več v njihovo
trdnost, in zato skuša vsaka velesila
na lastno pest zaščititi svoje imperija-
listične potrebe. Italija je tudi tu tret-
ja veverica v znani basni in se hoče ob-
prepiru Anglije in Francije zasidirati
kar najtrdnije v Levantu. Rusija mol-
či in čaka — Rusija je bila in bo tudi
še dalje globoko interesirana na pro-
blemu bližnjega Vzhoda. Gre za svobo-
do Črnega morja, ki je iluzorna, če
Rusija nima zadostnega vpliva na
stanju ob bosporski in dardanelski c-
žini.

Imperijalistični načrti so temni. Go-
tovo pa je eno: Kemal paša je danes
največje žarišče turško-arabske naci-
onalne zavesti. Za njim stoje mase
muslimanskega sveta od Carigrada in
Soluna daleč do Rdečega morja. Raz-
merje med zapadno Evropo in zapad-
no Azijo se je izza teh dogodkov do
dobra izpremenilo. Orijski problem
je tu. Rusko-nemško-orijentsko: tri
trda vprašanja mračne Sfinje, nad ka-
terimi si bodo današnji in jutrišnji dr-
žavniki še dolgo lomili glave. Kako
jih rešiti? S silo ali s popuščanjem, s
žrtvami? Z imperijalizmom ali z Wil-
sonovi principi? Z bojem ali z mi-
rovnimi pakti? — Na bližnjem vz-
hodu se žari. Morda je to je nova luč
one historične Nezmanke ki bedi nad
grobom zapadne civilizacije v Rusiji?
J—aa.

**Obiščite Obrtno raz-
stavo!**

Par besed o draginji in o valuti.

Pred kakimi 14 dnevi smo govorili v našem listu o draginji ter pri tem omenili, da obstojata v glavnem pravzaprav le dva vzroka, radi katerih narašča draginja: padanje naše valute in spekulacija. Tedaj smo omenili tudi, da se bomo s tema dvema vzrokom pečali podrobneje. Kdor je imel priliko spoznati na licu mesta mišljenje takozvanih »protidržavnih elementov«, ta je gotovo takoj uvidel, da nasprotstvo proti državi nikjer ni posebnega globoko, da celo ves hrvatski separatizem, vsaj kar se tiče širših mas, ni toliko trajnega in načelnega značaja, ampak da je vse bolj trenuten, sestavljen iz različnih nezadovoljnosti vsled težav v vsakdanjem življenju. Eden glavnih vzrokov nezadovoljnosti z državo, upravo in režimom pa je ravno draginja. Odpravimo draginjo, stabiliziramo cene ter jih postavimo v sklad s prejemki osebiti stalnih nameščencev, pa bomo odstranili takoj 80 odstotkov nezadovoljstva, separatizma itd. Ves problem sanacije naše razdvojenosti obstoja skoro edino v pobijanju draginje.

Naša vlada se je v zadnjem času sama zavedla tega dejstva ter pričela resno razmišljati o tem, kako bi se dalo dvigniti in stabilizirati našo valuto. Podvzela je tudi že nekatere mere v tej smeri, toda priznati moramo hote ali nehote, da pravih uspehov le ni in jih ne bo bit, a to radi tega, ker se skuša masiti vedno le male luknje, velike pa se puščajo odprte. Krparija in pomisljanje pa je ravno najbolj škodljivo, celo bolj nego puščanje v nemar. Mi Jugoslovenci se čisto ali celo največkrat prepiramo med seboj za vprašanja, ki so bila pri drugih narodih in v drugih državah že davno rešena in katerih rešitev bi prav lahko sprejeli tudi mi le s prav majhno korekturo, ki jo zahteva malenkostna razlika med našimi in tujimi potrebami. Radi tega mislimo, da ne bo škodovalo nikomur, ako omenimo tudi glede pobijanja draginje, dviganja valute ter zatiranja spekulacije one mere, katere so v tem smislu podvezle druge države, pred vsem pa naša soseda Italija.

Znano je, da je Italija silno pasivna in zadolžena. Njeni dohodki so daleko manjši nego izdatki; kar se tiče prehrane svojega prebivalstva, je Italija navezana na uvoz in sicer mora uvoziti toliko življenskih potrebščin, kolikor jih potrebuje za celega pol leta, ali z drugimi besedami, za polovico prebivalstva. Njena industrija je na severni sicer precej razvita, toda ubija jo konkurenca tuje industrije in to radi tega, ker mora Italija uvažati za svoje tovarne ne le surovine, ampak tudi premog. Njeni dolgovi znašajo milijardo lir. Njena lira ni krita tako visoko z metalno protivrednostjo in z

državnim imetjem kakor je krit naš dinar in vendar stoji na cunjski borzi, ki je za nas merodajna, štirikrat višje nego dinar. In tudi draginja ni v Italiji tako velika, kakor je pri nas. Dasiiravno mora Italija uvažati — je vendar cenejša, kakor je pri nas, od koder izvažamo. Znatno cenejša pa je posebno tudi obleka.

Vzrok, da italijanska lira ne pade, je neprestana pažnja rimske vlade in vsega prebivalstva na tečaj in plasilo moč lire; vzrok, da draginja ne raste, pa so stroge odredbe o pobijanju draginje in kontrola prebivalstva. Oficijelno poročilo italijanskih novčanskih bank izkazuje, da je v obtoku vsega skupaj za 17 milijard papirnatih lir, ne pove pa, da je poleg tega še v obtoku velikansko število ponarejenih papirnatih lir in za približno 40 milijard bonov; vsega skupaj torej za krog 60 milijard papirnatega denarja. Iz tega je že dovolj razvidno: prvič: da Italija molči o ponarejenih bankovcih, da s tem ne vzbudi v inozemstvu nezaupanja v svoj denar, drugič: da ne povečuje svojega papirja s tiskanjem novih bankovcev, ampak z izdajanjem bonov in to ne le papirnatih, ampak celo bonov za 1 liro. Glede izvoza se drži Italija strogo načela: da se mora vse, kar se proda iz Italije, prodati v lirah, a istotako se vse tudi kupuje v lirah, kjer je le mogoče. To pomnožuje stalno povpraševanje po italijanskih lirah. Poleg vsega tega pa ima italijansko finančno ministertvo v Curihi in še na nekaterih drugih važnih borzah stalno nameščene spekulante, ki čeprav z izgubo in z velikimi stroški pokupujejo lire ter tako, ako ne dvigajo, pa vsaj vzdržujejo kurz na stalni višini. Razen vsega tega pa ima Italija še vse polno drugih odredb za ščitenje lire.

Ravno tako, ako ne še večjo pažnjo posveča Italija cenam, katere neprestano kontrolira. Dasi je vojna končala že pred 4 leti, so v Italiji še vedno v veljavi maksimalne cene, preko katerih ne sme nihče prodajati blaga. Trgovci, ki se pregrešijo proti odredbi o maksimalnih cenah, je prvič kaznovan z denarno globo, drugič z dvakratno globo, tretjič pa se mu odvzame koncesija in je ne dobi nikoli več. Da morejo državne oblasti nadzirati dohodke trgovcev in drugih podjetnikov, imajo pravico do vpogleda v vse poslovne knjige in to ob vsakem času. To kontrolo vrše navadno civilni komisarji sami, ki izdajajo tudi maksimalne cenike. Ako se državni oblasti zazdi, oziroma ako ugotovi, da ima trgovec, oziroma producent kljub maksimalnim cenam prevelik dobiček, zniža takoj cene maksimalnega cenika, seveda ne takoj za večje, ampak za manjše svote; tako na primer pri blagu, ki stane 10,50 lir na 10 lir. A pozna se tudi to. Mesto da bi povečala plače svojim uslužbencem, Italija raje znižuje maksimalno ceno. Ena-

kih metod pa se poslužuje na pr. tudi Francija, zato tudi tam ni ne padanja valute ne naraščanja draginje.

Pri nas se dela v vsem docela narobe. Tiskajo se nove bankovci, tako da imamo sedaj že čez 5 milijard dinarjev, mesto da bi se za vse večje svote uvedli boni; odpotegnejo se razne vrste bankovcev iz prometa, če se pojavi le en sam falzifikat, oziroma celo če se le dozdeva, da so se pojavili falzifikati, kar se potem, kot se je pri 20-dinarskih bankovcih zgodilo, izkaže naknadno za neresnično. Da se s takim početjem podkopava zaupanje v našo valuto, ni potreba še posebej naglašati. Mnogo je kriva padcu tudi dvojna valuta, dinarska in kronska. Kronsko bi bilo treba že zdavnaj sploh prepovedati ter uvesti le eno, dinarsko in v tej bi se morale vršiti tudi vse borzne notacije. Dvojna valuta nam, ako ne drugega, povzroča vsaj to, da so kurzi beograjske borze za tuje valute vedno nižji nego zagrebški v kronah. Tu tiči tudi vzrok, da Beograd v Curihi sploh ne notira in da se na pr. italijanski denarni zavodi in italijanske borze opirajo le na Zagreb. Največ pa škoduje naši valuti naše lastno nezaupanje vanjo, ki se kaže v tem, da zahtevamo za vse, kar prodamo, ven, tujo valuto. Znano je, da se iz Jugoslavije izvažajo največ v Italijo, toda vse, kar se izvažajo, plačujejo Italijani v lirah. Radi tega v Italiji nihče ne kupuje dinarjev. Na tržaški borzi je dnevno na prodaj več stotisoč in celo milijonov dinarjev, toda kupca ni nobenega. Podobno je na drugih borzah, pred vsem v Curihi; zato ni čudno, če se kurz dinarja ne dvigne. Blago, katerega nihče ne kupuje, mora izgubiti ceno; enako je z valuto. Da se dvigne naša valuta, je torej treba, da vlada poleg dosedanjih mer prvič preneha z nadaljnjim tiskanjem papirnatega denarja, drugič da opusti eksperimente z vednim potegovanjem »falzificiranih« bankovcev iz prometa, da prepove prodajanje v tuje države v drugih valutah nego v naši ter da prepove, kjer to gre seveda, tudi nakup v tujih valutah. Te odredbe bodo na mah ubile tudi sedanjo spekulacijo bank in izvoznicarjev, ki kopičijo neprestano tuje valute v svojih blagajnah, veseleč se nadaljnega padeča naše valute, ker jim vsaka točka padca prinaša nova povečanja bogastva. V tem oziru bi mogla vlada iti še dalje — zabranila bi lahko privatnikom in privatnim podjetjem kopičenje tujih valut, ugotovila uradni kurz ter ukaznim potom zamenjala vse privatne zaloge tujih valut v dinarje, te zamenjane privatne valutne zaloge pa v taknili v blagajno Narodne banke, kjer bi tvorile novo kritje papirnatega dinarja. Istotako pa bi morala po vzgledu Italije imeti tudi na cunjski borzi svoje zaupnike. Dokler se vlada ne bo poslužila teh skrajnih metod,

vse flikarije ne bodo pomagale veliko ali pa nič.

Ker je poleg padanja valute vzrok rasti cen tudi spekulacija gotovih nerealnih producentov in trgovcev, bi se morala vladna oblast poslužiti tudi pri pobijanju spekulacije istih mer, kakor se jih poslužuje Italija. Nadzirati bi morala zaslužke in regulirati cene. S tem bi zatrla izrabljanje širokih mas s strani gotovih privilegirancev, a obenem bi s takimi odredbami zatrla tudi nerealno trgovino, ki dela nečast pošteni, ter bi na ta način tudi izčistila sicer pošteni stan trgovcev nemoralnih pijavk. Potem bi ne bilo treba višati plač državnim uslužbencem, ampak bi se v doglednem času lahko še znižale.

Ako vlada osvoji te predloge, bo kmalu konec naše valutne negotovosti, konec bo naraščanja draginje, ki nas tišči k tlom kakor mora, a konec bo ob enem tudi nezadovoljstva širokih mas »protidržavnih elementov« in mnogih drugih separatistov.

Politične vesti.

* Spor v demokratskem klubu. Da se olajša likvidiranje sprave je Davidović odločil, da vztraja pri svoji demisiji kot predsednik kluba. Dr. Ribar pa poda demisijo kot predsednik narodne skupščine. Klub bo obe demisiji vzel na znanje.

* Dr. Ninčić o vprašanju narodnih manjšin. V seji Društva narodov 14. t. m. je v razpravi o narodnih manjšinah govoril tudi jugoslovanski delegat dr. Ninčić. Povdarjal je, da ni treba videti povsod samo manjšine, ki so zatirane od režima. V demokratskih državah so izključene velike zlorabe v tem pogledu, mogoči so posamni slučajji, da se dela kakšni narodnostni manjšini krivica. Vprašanje narodnostnih manjšin se skuša rivati v ospredje, ker so države, ki so izgubile gotova ozemlja in jih hočejo dobiti nazaj, so pa tudi manjšine, ki so nezadovoljne samo zato, ker so pripadle državi, kjer ima večino druga rasa. Nezadovoljnost teh se izraža v želji, da upešta no ogrožajo notranji mir in otežavajo konsolidacijo države, v kateri živijo, ker menijo, da pridejo tako lažje do cilja. Zato neprestano pošiljajo pritožbe društvu narodov. V tem vprašanju treba največje opreznosti, ker se sicer lahko borba narodnostnih manjšin za pravice spremeni v borbo proti državi. Predlaga, naj društvo nar. izreče, da morajo biti narodnostne manjšine lojalne napram državi, dalje pa tudi naj bi države, ki niso podpisale pogodb za varstvo narodnih manjšin, dale svojim manjšinam vse pravice, ki jih priznavajo svojim manjšinam podpisnice pogodb v varstvo narodnih manjšin.

* Češka bela knjiga. Praške »Lidové Noviny« javljajo, da izroči češko-

Radivoj Rehár:

Po Bački.

(S kongresa jugoslovenskih novinarjev).

(Dalje).

Ko smo se umili in osnažili, smo si ogledali letoviški park in jezero, posedli v čolne ter odveslali ven po skoro docela mirni gladini Pališkega jezera. Misim, da me ni treba biti sram, ako priznam, da mi do tistega dne ni bilo znano, da to jezero sploh obstoja, ker tega najbrže tudi drugi Slovenci ne vejo. Sredi nepregledne bačke ravnine se nahaja 9 km od mesta Subotice, po subotičkih pojnih pa pravzaprav še v pomeriju mesta samega, kajti Subotica obsega tudi predmestja in vse velikanske okoliške zemljiške komplekse, precej veliko jezero, gotovo dvakrat večje kot je bohinjsko. Na severni strani tega jezera so že pred vojno zgradili letoviške hotele, kopališča, pomole in pristanišča za čolne ter zasadili prostrane parke, krog katerih rastejo vedno nove vile subotičkih bogatašev — to je Palić. Palićko letovišče je last posebne družbe katere glavna akcijskarka je subotička mestna občina sama. Palić je že danes krasen kotic in v sezoni jako dobro obiskan, seveda pretežno le od Subotičanov samih, ki večinoma ne stanujejo stalno zunaj, ampak se vozijo ven s tramvajem, ki vozi ves dan vsake četrt ure v mesto in iz mesta. Gotovo pa

je, da ima Palić še veliko bodočnost. Ko bodo ob obrežju tega lepega jezera zrasle nove vile in ko se bodo pomnožili hoteli, bo gotovo narasel tudi pritok tujih gostov. Palić bo nedvomno postal najprivlačnejše letovišče vse Vojvodine.

Po prijetni vožnji s čolni po jezeru smo sedli zopet v tramvaj ter se odpeljali v mesto, k sprejemu beograjskih tovarišev, ki so imeli dospeti z vlakom ob 11. uri. Prispeli so res nekateri, toda večina je bila odložila svoj prihod na večer, kakor so tudi Čehi prispeli potem komaj zvečer. — Kljub temu se je izvršil oficijelen sprejem. Vojaška godba je svirala ob dohodu vlaka narodne komade, došle goste pa sta pozdravila poleg predsednika subotičke sekcije JNU tovariša Marka Protića tudi subotički mestni župan ter veliki župan. Ker ni bil predviden skupen obed, smo obedovali eden tu drugi tam, večina pa v hotelu »National«. Po obedu smo si ogledali mesto.

Subotica, družabno in kulturno središče bunjevškega plemena našega naroda, je bila osnovana v XIII. stoletju, za vlade ogrskega kralja Bele IV. kot obrambna naselbina proti Mongolom. Upravno je ta nova naselbina spadala pod bodriško županijo. Poglavar nove naselbine je bil neki Ivan, ki je imel svoje dvore v Tornjošu (poleg Čunavirja), a vojvoda na-

selbine je bil Sobota, po katerem je nova naselbina tudi dobila svoje ime Subotica. Bunjevci so se priselili v Subotico 1. 1687. za časa vlade Karla Lotarinškega in sicer iz svoje stare domovine Hercegovine. Prišli so v Subotico pod vodstvom frančiškanov, ki pa so se takoj vrnili nazaj v Hercegovino, ostal je le fra Andjelka Šarčević, ki je nadalje skrbel za njihovo dušno pastirstvo. Ker so Bunjevci obljubili kralju Leopoldu, da se bodo složno borili proti Turkom, jim je ta dovolil, da smejo v Subotici, Segedinu in v Baji zgraditi utrdbe, kar so tudi takoj storili. Bunjevci so prišli v Bačko za časa najhujših bojov s Turki, zato so bili takoj prisiljeni prijeti za orožje. Organizirali so dobro in spretno vojsko, kateri je načeloval domači kapeitan. Pri tak kapetan bunjevške vojske je bil Luka Lučić, ki je bil rojen še v stari domovini Hercegovini. Lučić je postal tudi prvi načelnik (župan) subotičke občine. Leta 1702. je bila razdeljena subotička zemlja, častniki so dobili večja posestva, a navadni vojniki po 6 lancev zemlje na osebo. Leta 1742 je postala Subotica kameralno mestice s prvim knezom (načelnikom) Stipanom Vojnićem. Senatorji so bili sami bunjevci: Bukvić, Vojnić, Skenderović, Mukić, Vidaković in dr.

Leta 1779. je zaprosilo poglavarstvo mesta Subotice avstrijsko cesarico Marijo Terezijo, da proglasi Subotico

za kraljevo svobodno mesto, čemur je cesarica tudi ugodila ter ji poleg tega tudi spremenila ime in sicer v »Maria Terezipolis«. Prvi župan kraljevega svobodnega mesta Subotice je postal Bunjevec Luka Vojnić. Od tega časa so Subotčani prosto volili svoje župane, ali vedno Bunjevce. To je najboljši dokaz za to, da so bili Bunjevci, kakor so tudi še danes, vedno najjačji element v tem mestu. Tudi poslanci svobodnega mesta Subotice so bili Bunjevci. Tudi na svečano kronanje kralja Leopolda II. (1790.) so odšli kot zastopniki Subotice bunjevski plemiči z narodnimi zastavami, kar je jako lepo opel bunjevski pesnik fra Grga Peštalčić.

Kljub temu, da so Bunjevci bili vedno v Subotici v ogromni večini, so jih Madžari v zadnjih desetletjih pred osvobođenjem, ko so si zadali nalogo pomadžariti vsa tujerodna plemena na teritoriju ogrskega kraljestva, pričeli sistematično odstranjevati z občinskih mest v mestni upravi ter z uradov, šol itd. V zadnjih letih pred osvobođenjem so imeli Madžari v Subotici že vso oblast v svojih rokah. Madžari so bili gospodje, Bunjevci pa brezpravna raja, narod druge vrste. Enako se je godilo tudi pravoslavnim Srbom, katerih je bilo v Subotici 7—8 tisoč. Subotica je dobila na zunaj docela madžarsko lice; madžarski so bili napisi, madžarsko se je uradovalo, mad-

slovaška vlada članom Društva narodov belo knjigo, v kateri bo objavljeno 74 raznih dokumentov iz časa Karlovega dela na tem, da pride na madžarski prestol.

* Češki Nemci proti Pragi. Zastopniki vseh nemških strank v češkem parlamentu so sklenili na sestanku v Liberecu, zahtevati od češkoslovaške vlade, da se nemška univerza premesti iz Prage v Liberec in da se tudi druge nemške velike šole premeste iz Prage v notranjost nemške Češke.

* Italijansko-madžarska fašistovska zveza. Kakor poročajo iz Budimpešte so opozicijski člani odbora za zunanje zadeve razkrili javnosti, da se pripravlja zveza med italijanskimi fašisti in »prebujajočimi se Madžari«. »Prebujajoči se Madžari« se nameravajo preobnoviti popolnoma v organizacijo, ki bo enaka italijanskim fašistom. V kratkem bodo izdali poseben proglas na madžarski narod. Razgovore za madžarsko-italijansko fašistovsko zvezo vodi s predsednikom italijanskih fašistov, Mussolinijem v Rimu neki vodilni član »prebujajočih se Madžarov«.

* Avstrijsko vprašanje na Genovski konferenci. Komite petorice, ki je bil sestavljen 14. septembra za proučevanje avstrijskega vprašanja, se je danes popoldne sestel pod predsedstvom Lorda Balfoura. Ker bo jutri predloženo definitivno poročilo finančnega pododseka, so se danes posvetovali le o vprašanjih, tičejočih se političnih garancij, ki so v Zvezi z mednarodnim kreditom Avstriji. Podlago tvorijo čenutek, ki ga je izdelal generalni tajnik in ki se nanaša zlasti na teritorialno nedotakljivost avstrijske države. Ta zelo instruktivni osnutek obravnava vse slučaje podobnih garancij začeti s letom 1815. (Švica) pa do najnovejšega časa.

* Avstro-ogrsko meje. Svet društva narodov v Ženevi je imel 14. t. m. zvečer tajno sejo, v kateri se je bavil z razčiščenjem mejnih vprašanj med Avstrijo in Ogrsko. Hymans je vprašanje obrazložil in je tudi pretresel razne predloge za rešitev. Svet Društva narodov ni storil nikakega sklepa.

* Sklicanje francoskega parlamenta. Francoski min. svet je določil za febr. novega zasedanja parlamenta na 12. okt. Odobril je tudi dekrete, s katerimi se spreminja uporaba zakona glede osemurnika pri železnicah in tržovski mornarici.

* Madžarski fašizem. Mi smo že petokrat opozarjali na nevarne zveze med znano madžarsko organizacijo »Društvo prebujajočih se Madžarov« in italijanskimi fašisti. Sedaj pa poročajo iz Budimpešte, da poslanec Friedrich snuje madžarsko fašistov-

sko organizacijo, ki bi bila osnovana točno po vzorcu italijanskega fašizma. V to organizacijo bi stopili vsi člani »Društva prebujajočih se Madžarov«. V pismu se kaže nudi neki madžarski organizator, ki se pogaja z vodjem italijanskih fašistov Mussolinijem. Tako se pripravljajo naši sovražniki!

* Esperanto in Zveza narodov. Iz Ženove poročajo: Peta komisija Zveze narodov se je pečala z vprašanjem mednarodnega jezika esperanto. Poročal je prof. Murray. Izjavil je, da se esperanto mnogo uporablja v praktičnem življenju in da je njegova potreba izven diskusije. Pomožni mednarodni jezik pa seveda nima namena nadomestiti nacionalnih jezikov. Če si oglemo druge pomožne jezike, pridemo k sklepu, da je esperanto edini, ki prihaja v poštev. Murray je priporočal, da se sprejme resolucija, naj generalno tajništvo Zveze narodov še nadalje podpira esperantsko gibanje in naj se informira pri svetovnih državah, ali bodo dovolile esperanto za mednarodni poštni in brzojavni promet. Posvetovanja še niso končana.

* Volilni boj v Gornji Šleziji je pričel. Poljaki so postavili tri liste: nacionalni blok s Korfantiem na čelu, nacionalna kmečka stranka in poljski soc. demokrati. Nemške stranke imajo svoje liste, nemški in poljski komunisti nastopajo skupno.

* Čičerin pojde v Ameriko. Iz Berlina javljajo, da je Čičerin zaprosil pri konzulatu Združenih držav, naj mu vidira potni list, ker hoče potovati v Ameriko. Baže namerava stopiti v dogovore z ameriškim finančniki glede kredita za sovjetsko Rusijo.

* Notranje politični položaj v Rusiji. »Češko Slovo« piše: Preganjanje ruske inteligence zlasti pisateljev in učenjakov, ki ga je znova začela sovjetska vlada, se spravlja v zvezo z načrti neke komunistične skupine, ki hoče sklicati ustavodajno skupščino. Ta misel se je pojavila koncem majnika novodnem zadnjih pogajanj med Anglijo in sovjetsko vlado. Sklicanje ustavodajne skupščine pa seveda ne bo izpremenilo razmer v RSFSR, za to bodo poskrbeli sovjetski uradi, ki se že pripravljajo, da kar najlepše igrirajo morebitne volitve. Po načrtih komisarijata za notranje zadeve bodo v mestih in na deželi aretirani in zaprti vsi eventualni opozitni kandidati. Ko bo to »čiščenje« končeno, bodo izvršene volitve pod neposrednim nadzorstvom komunistov in sicer na podlagi seznamov, ki so jih izgotovili osrednji sovjeti za posamezna volilna okrožja. Na ta način hočejo boljševiki pred socialistično Evropo dokazati, da so edinele monarhisti nasprotniki komunizma. Izza teh volitev bi bila sklicana skupščina, ki bi izdala — za Evropo — proglas, da v Rusiji ni več diktature in da je vlada udovoljila vsem demokratičnim zahtevam. Komunistična večina pa bo predlagala Sovjetu ljudskih komisarjev, naj obdrži vladu, ker je edini, ki lahko ohrani zaupanje in jamči za to, da se bo Rusija rešila pred propadjo. Predsednik skupščine bo Lenin, ki bo izvoljen za predsednika republike, kakor hitro bo ustava izpremenjena, v oni točki, ki sedaj ne dopušča predsedstva po zapadnem vzorcu.

Dnevna kronika.

— Le tepo po resnici in pravici! — »Jugoslavija« si je v št. 212 dovolila laž, da je dr. Kukovec na shodu jav. nametencev pred dvema tednoma v Celju »užaljen s svojim tajnikom zapustil zborovanje«. Resnici na ljubo bodi konstatirano: Dr. Kukovec je zapustil zborovanje ob zaključnih besedah dr. Brunčka, ker je bila že 9. ura, a je imel za 149. uro sklicano strankino sejo. »Njegov tajnik« pa je zapustil zbor šele po zaključku.

— Konec Novačanove »Republike«. Radičev »Slobodni dom« javlja v svoji številki od 10. t. m., da Novačanov list »Republika« ne more več pod tem imenom izhajati kot priloga »Slobodnega doma« zaradi previsoke poštne. Pač pa »Slobodni dom« prinaša pod svojo firmo razne Novačanove slovensko-hrvaške kolobocije.

— Vest o slabi žetvi izmišljene. — Finančni minister Kumanudi je izjavil poročevalcu zagrebskega »Obzora«,

da so bile vse vesti o slabi letošnji žetvi izmišljene ter razširjene s strani spekulativcev, da bi lažje mogli povišati cene. Letošnja žetev je prav malo ali pa skoro nič slabša od lanske.

Imenovanja. Za našega konzula v Monakovem je imenovan dr. Velizar Ninčič, brat ministra za zunanje zadeve; za delegata naše države na konferenci za likvidacijo socijalno-zavarovalnih ustanov v Avstriji je imenovan g. Radovan Matijašič, načelnik ministrstva za soc. politiko.

— Vojvodinski advokati polagajo izpit iz srbohrvaščine. Ker po zakonu neslovanski advokati nimajo ne pasivno ne aktivne pravice glasovanja pri volitvah v advokatske zbornice, so se vojvodinski advokati odločili, da položje ustmene in pismene izpite iz srbohrvaščine, s čimer bodo dobili tudi te pravice. Izpite bodo delali pred posebno državno komisijo v Subotici, kjer je največ takih neslovanskih advokatov.

— Odredba o državnem svetu in o upravnih sodiščih je izšla v zadnji številki beograjskih uradnih »Narodnih Novin«.

— Podružnica Trgovske banke v Sloj. Bistrici se odprla 18. t. m. Oporzjamo na današnji oglas.

— Mednarodni invalidski kongres se je 14. t. m. nadaljeval v Zagrebu. Popoldne so bila posvetovanja, popoldne ogled Zagreba. Ob 6. uri zvečer so se invalidi odpeljali v zdravilišče za pljučne bolezni Brestova pri Zagrebu, kjer je bila večerja. 15. t. m. je bil odhod v Beograd, kjer se kongres nadaljuje.

— Prvo partijo lesenih hiš na račun reparacij je prejelo te dni od Nemčije naše ministrstvo agrarne reforme. Poslalo jih bo kolonistom v kraje, kjer ni dovolj materiala za gradnjo naselbenih domov.

— Prva ruska srednja šola v Sloveniji se je otvorila 10. t. m. in sicer gimnazija v gradu Ponoviče pri Litiji. Ruski emigranti so vzeli v najem ves grad in uredili v njem internat za 150 gojencev.

— 60. obletnica smrti vladilke Antona Martina Slomška se bo po odredbi oddelka ministra slavila po vseh šolah v Sloveniji dne 24. t. m.

— Napredni omladini! Centralno tajništvo jugosl. napredne omladine iz Slovenije v Ljubljani, zasnovano pred dobrim pol letom, je raztegnilo svoj delokrog čez vso Slovenijo in s tem je napredna omladina v Sloveniji dobila svojo reprezentanco. Da se informira naše članstvo tudi izven centrale o gospodarskem in kulturno-političnem položaju napredne omladine, predvsem akademikov in abiturientov, sklicuje CT informativne sestanke in sicer v torek, dne 19. t. m. v Mariboru (ob 15. uri v Narodnem domu) in v sredo, dne 20. t. m. v Celju (ob 15. uri v Narodnem domu). Tovariši! Udeležite se polnoštevilno svojih krajevnih sestankov, kjer Vas naši delegati točno informirajo o dijaškem položaju v Ljubljani in drugod in dajo pravce za bodoče delo! — Odbor.

— Zakon o cenzuri filmov. Ministrstvo notranjih zadev je izgotovilo nov zakon o cenzuri filmov. Po tem zakonu se bo bolj nego doslej pazilo na to, da filmi ne bodo na škodo javne morale, vere in reda v državi. Filmi, katere bo smela posecati mladina pod 18 letom, bodo morali imeti še posebno odobrenje. Deca izpod 6 let bo splošno prepovedan poset kinematografov.

— Sprejemanje novincev v državno varnostno stražo. Osrednje poveljništvo državne varnostne straže za Slovenijo sprejme več novincev v poskusno službo varnostne straže. Prosilci se naj zgledajo osebno z običajnimi dokumenti v dopoldanskih urah v Ljubljani, Šubičeva ulica št. 5, II. nadst. levo.

— Uradniška pragmatika se je 15. t. m. pričela obravnavati v zakonodajnem odboru narodne skupščine. Zemljoradniki so hoteli razpravo zavleči, češ, da odbor ni kompetenten. Vendar se je izvolil 9 članski pododsek, ki ima nalogo o zakonu razpravljal in poročilo predložiti plenumu.

— Proti zvišanju števila bankovcev. Upravni odbor Narodne banke je v seji 13. t. m. odbil predlog, naj se poviša emisija bankovcev za eno milijardo.

— Ustanovitev fotokluba v Zagrebu se je izvršila 11. t. m. Poslovnica kluba je začasno v društvu za promet tujcev v Zagrebu, Trg I., št. 15.

— Zagrebski odbor demokratske stranke je v svoji seji obsodil udeležbo Davidovića na kongresu javnih delavcev v Zagrebu in zahteval sklicanje strankinega zbora. Iz organizacije so z ozirom na ta sklep izstopili dr. Tomljenović, dr. Gavrančić in dr. Stopar.

— Vojaska ladjedelnica v Pulji v ognju. V sredo ponoči je pričela iz neznanih vzrokov goreti glavna delavnica vojaške ladjedelnice v Pulji, ena največjih v Italiji. Ogenj še ni zaduščen, pač pa se je preprečilo, da se ni razširil na druge dele ladjedelnice.

— Velika prireditel ruskih umetnikov se je vršila sinoči 16. in se vrši danes 17. t. m. v Trgovskem domu v Gorici.

— Dunajski »Deutsches Volksblatt«, eden najbolj hujšakških listov proti Slovanom, je vsled finančnih težkoč prenehal izhajati.

— Dvojezično uradovanje na Južnem Tirolskem. Iz Rima poročajo, da bo te dni objavljen kraljev dekret, s katerim se uvaža za Južno Tirolsko v vseh državnih uradih dvojezično italijansko in nemško uradovanje. Pri dvojezičnih označbah imen se bo stavilo italijansko na prvo, nemško pa na drugo mesto. Radovedni smo, če se bo uvedlo tudi v Julijski Krajini dvojezično, italijansko in slovensko uradovanje, ali je to le privilegij za — Nemce na Tirolskem.

— Spopad med fašisti in katoliško omladino v Rimu. Dne 13. t. m. se je vršil v Rimu kongres katoliške omladine iz vse Italije. Ker so se oblasti bale, da bi prišlo do nemirov, so zabranile vsako manifestacijo po mestu, čemu se pa katoliški omladinci niso uklonili. Po kongresu je šla velika skupina omladincev na ulice, kjer je manifestirala za papeža. Fašiste je to tako razsrdilo, da so takoj mobilizirali svoje čete ter hoteli napasti omladince. Fašisti so res trčili na omladince, toda do hujših spopadov ni prišlo, ker je nastopila še pravočasno dovolj močna policija ter so se omladinci, ko so zagledali fašiste, sami umaknili v cerkev Srca Jezusovega, kjer so počakali, da so fašisti odšli. Zrtev ni bilo.

— Kronanje romunskega kralja. Kakor poročajo iz Bukarešte, je romunska vlada sedaj definitivno določila, da se vrši kronanje romunskega kralja na slovesen način v novi katedrali v Albi Juliji v Transilvaniji dne 15. oktobra ob 11. uri popoldne. Kralj Ferdinand bo po kronanju »amvon« (prestola) prečital posebno proklamacijo narodu Velike Ujedinjene Romunije. Isto proklamacijo bo prečitalo tudi četvero senatorjev izven mesta Alba Julija, na onem kraju, kjer so ohranjene kosti vojvode Mihajla Viteškega. Naslednjega dne 16. oktobra, bo kralj s kraljico in celo vladarsko družino ob jutranjem svitu slovesno vstopil v Bukarešto, kjer bo obšel kordon županov vse Romunije, in pregledal vojsko ter s tem zaključil slovesnost kronanja. Na kronanje je oficijelno povabljeni tudi naša vlada.

— Novo prerokovanje o razpadu zemlje. Na kongresu britanskih učejakov v Hullu je profesor Peake, znani britanski antropolog, podal senzacionalno izjavo o nestalnosti geološke strukture zemeljske krogle. Zemeljska skorja — pravi — že danes poka na mnogih mestih. Te razpokline postajajo vedno globlje, in sicer ne samo v krajih, ki so daleč od Evrope, ampak v mnogih slučajih tudi na našem kontinentu. Ako to pokanje ne neha, se razpade cel svet v tisoč majhni otokov.

— Za izpopolnenje avijatik. Znan francoski list »Petit Parisien« je razpisal natečaj 100 tisoč frankov za novi tip aeroplana, ki ne sme biti težji od 100 kg in ne sme imeti močnejšega motorja od 10 konjskih sil. Tak aeroplan bi naj bil zračno vozilo privatnikov, kakor je danes avtomobil ali motocikel. Natečaj velja do marca 1923.

— Mesto, kjer je največ ločitev zakonov, je Reka. V Italiji je ločitev prepovedana. Zato prihajajo Italijani v trumah v novo »svobodno državo«, in ker ima vsak reški meščan (oz. meščanka) pravico, se ločiti, kolikor si požel, se da ločitev željni Italijani naj-

prej proglasiti za reškega državljanja. To je izza 1. 1920. storilo 15.000 Italijanov. Seveda so poleg običajnih ločitvenih stroškov pustili v mestu še tudi sicer velike svote.

— **Proslava 100letnice neodvisnosti Brazilije.** Dne 8. t. m. so proslavljali po vsej Braziliji 100letnico neodvisnosti. Največje slovesnosti so se vršile v glavnem mestu Rio de Janeiro, kjer se je vršila tudi velika revija vojske pred predsednikom republike.

— **Kardinali na aeroplanu.** Te dni se je vršil v Loreto avijatični miting za pokal »Loretanske matere Božje«, katerega sta posetila tudi kardinala poletu sta kardinala izjavila, da jima bi se rada peljala po zraku. Avijatiki so njuni želji seveda ustregli in tako sta kardinala res sedla v nek aeroplan ter se zadržala v zraku 20 minut. Po poletu sta kardinala izjavila, da jima je vožnja izredno ugodila. To sta bila pač prva kardinala, ki sta se vozila v aeroplanu.

Dopisi.

Šmarino na Pohorju. Pretečeni tedn je umrl pri nas obče priljubljeni posestnik in gostilničar Rupert Potočnik. S svojimi pridnimi rokami si je pridobil lepo posestvo in premoženje. Tik pred smrtjo je še prodal hišo z zemljiščem, hoteč se nastaniti v mariborski okolici. Smrt mu je prekinila račune. Bil je vrl narodnjak in skrben oče. Bodi mu pohorska zemljica lahka! — Na praznik Male gospojnice 8. septembra so neznani tatovi med mašo vdrli v župnišče ter odnesli za več tisoč kron vrednosti. Zlikovci so prežagali železno ograjo na oknu in prišli tako v župniško stanovanje in od tam imeli prost razhod po celem stanovanju ter tako prebrskali vse omare in predale. — Jesensko vreme v zvezi z deževjem, meglo in burjo napoveduje skorajšnjo zimo. Pohorske poletne prijetnosti izginjajo in kmalu homo osamljeni in odrezani od »civilizirane« sveta. Je pač tako: dež za solncem mora priti, za veseljem žalost itd.

Vinska razstava v Mariboru.

Kakor se je že poročalo, so se pri komisijonelnih preskušnji in ceni vin na vinski razstavi mariborske pokrajinske razstave od 8. do 17. sept. t. l. vsa vina razvrstila v pet kategorij in sicer: 1. v navadna namizna vina; 2. v boljša namizna vina; 3. v lažja, za buteljke sposobna vina; 4. v boljša buteljska vina in 5. v vinske specialitete.

Preskušnje vin posameznih kategorij so imele sledeči rezultat: Pri vinih prve kategorije (navadna namizna vina) se je spoznalo najboljšim: številke 37, Jakoba Zabavnik, Jastrebec; 38, Cirila Zabavnik, Vodrance; 56, dekana Josipa Čizka, Jarenina; 70, Elizabete Ledinek, Polički vrh; 82, Ignaca Supanič, Vajgen; 180, Ivana Krena, Plavč; 191, Kletarske zadruge v Mariboru; 146, Josipa Holmana, Rogatec; 157, Matija Sovinca, Mala Pristava. — Pri vinih druge kategorije (boljša namizna vina) bila so najboljša: št. 28, tvedke Pugel & Rossmann, Maribor; 39, Filipa Pokrivača, Jastrebec; 61, Gašpara Gaubeta, Špičnik; 71, Josipa Majer, Plavč; 125, Karola Scherbaum, Maribor; 142, Florjana Gajšeka, Loka; 152, Vinar. nadzorništva v Mariboru; 172, Velikonedeljske graščine in 187 in 188 Kletarske zadruge v Mariboru. — Pri vinih tretje kategorije (lažja, za buteljke sposobna vina) so se spoznala najboljša: št. 1, Klotara Bouvier, G. Radgona; 23, Lovro Petovarja, Ivanj-kovci; 27, tvedke Pugel & Rossmann; 32, Gjure Valjaka, Maribor; 40, Franca Zemljica, Maribor; 53, Erika Zemljica, Ljutomer; 55, dekana Čizka; 63 in 65, Gašparja Gaubeta; 66, Uprave Jarninski dvor; 89, Janeza Vengera, Jarenina; 112, Gjure Valjaka; 116, »Vinarije« d. d. Ptuj; 124, Alojzija Schickera, Šmarjeta; 126 in 159, Vin. nadzorn. v Mariboru; 140, Florjana Gajšeka; 144, Ivana Gajšeka, Šmarje p. J.; 147, Antonija Jagodič, Šmarje p. J.; 178, Adolfa Stamna, Ormož in 183, Vinkota Stoklasa, Sv. Andraž v H. Pri vinih četrte kategorije (boljša buteljska vina) so bila najboljša: 16 in 20, Zadruge

»Ljutomerčan« pri Sv. Bolfenku; 34, Gjure Valjaka; 41, Franca Zemljica; 60, Ivana Drogza, Ranca; 72, Josipa Majer, Plavč; 78, Alojzija Supanič, Vajgen; 85, Ivana Šerbineka, Vertiče; 87, Josipa Šerbinek, Plavč; 92, Mihe Brenčiča, Spuhlja; 105 in 107, štaj. hranilnice, upr. v Podlehniku; 115, »Vinarije« v Ptaju; 123, Alojzija Schickera; 128 in 160, Vin. nadzor. v Mariboru; 129, Upr. Racerdvor; 132 in 133, Karola Scherbaum; 134, Elize Artens, Šmarje pri Jelš; 139, Florjana Gajšeka; 167, Roberta Košarja, Sv. Bolfenk; 168, Jožefa Breznik, Kog; 171, Velikonedeljske graščine; 186, Klet. zadruge v Mariboru; 194, Franca Mihelič, Zavrče; in 29, Rudolfa Potrč, Ormož. V peto kategorijo (vinske specialitete) spadajo, razven že objavljenih razstavljenih vin še št. 22, Lovro Petovarja in 151, Vin. nadzorništva v Mariboru.

Vin. ravnatelj Puklavec.

Mariborske vesti.

Maribor, 16. septembra 1922.

m Uradništvo in politična logika. Iz večerajšnje seje načelstva demokratske stranke v Mariboru je za javne nameščence važna razprava o uradniškem vprašanju. Ko je dr. Kukovec obrazložil gigantski boj, ki so ga imeli v tem oziru celo v lastnem klubu izdržati slovenski demokratski poslanci vsa 4 leta, je član načelstva, ki je uradnik, izjavil, da odobrava, če poslanec dr. Kukovec v takih razmerah izstopi iz večine narodne skupščine. To sicer ni bilo sprejeto, vendar je to kažipot za one javne nameščence, ki v razumljivem nerazpoloženju niso dosledni, ko zboljšanje svojega položaja zahtevajo. Če kdo zastopa zahteve ktereakoli sloja, ima upati na uspehe, če ima moralno oporo na strani onih, ki kaj zahtevajo. Dr. Kukovec je opozoril že na shodu javnih nameščencev v Celju, da nameščenci kot konsumenti ob času napada trgovcev v Ljubljani na demokratsko stranko zaradi draginske politike niso niti z mezinem genili, da branijo one, ki so bili napadeni. Brez ozira na simpatije je to postopanje pogrešno. Kakor v vsaki borbi, je tudi tu solidarnost potrebna. Seveda to ne bode oviralo, da državni nameščenci gredo poslušat surovosti poslanca Deržiča zoper demokrate. — Kteri pravičen človek ne bode priznal, da dela danes minister dr. Žerjav za javne nameščence, ko je ob tolikih zaprekah s strani agrarcev z nekim uspehom posegel v protidraginsko borbo! Krivica, ki jo delajo nekteri zapejlani javni nameščenci onim, ki so edini voljni in sposobni vsaj nekoliko zboljšati razmere, ostane krivica in vsaka krivica se sama masčuje.

m Kdo je bil vabljen v Zagreb? Iz popolnoma verodostojne strani se nam zatrjuje, da je dobil vabilo na shod javnih delavcev za mesto Maribor odvetnik dr. Juritsch, Nemec, ni pa bil povabljen tukajšnji narodni poslanec dr. Kukovec. To je pripisovati gotovo nepoučenosti nego namenu. Vendar je pa tudi to stvar, ki da dvomiti, ali je bil shod dobro pripravljen. Na razpolago je priča akademik in odlični kulturni delavec mariborski, ki je to vabilo sam videl.

m »Enakost« se je naveličala pisati o disciplini v socialdemokratski stranki, o Kristianu itd., zato misli pridobiti proletoce s prileškim esperantom. V zadnji številki objavlja člančič »kako misli Prlek o strankah«. Kdor hoče povedati neumnosti, se navadno zateče k narečju. »Prlek« pa je bil predolgo časa v »Tajčlandu«, zato lomi prileščino, da je veselje. V Prlekovi ne bo nihče dejal: »Tudi v Tajčlandu su drčkali cajtnge za paure.« »toť minister prau dobro fertreťa nas male paure itd.« Tako ne govore prileškmetje, pač pa stari mariborski nemškutarji, ki so se izlegli v slovenskem gnezdu, potem pa hodili k »paurom einkaufat« krompirja. Socialisti okoli »Enakosti« ne vidijo v dobi socializma važnejših problemov, kakor so razni gostilniški vici, zato pa ponujajo svojim čitateljem nemškutarsko-prileško »godljo«. Prileški kmet, ki hodi po »tajčlandu« in piše o »ubogih pavrih«, pa zasluži, da bi se ga po »prileško« nadrčkalo.

m Čudne vesti. Po našem mestu, osobito med našimi Nemci se razširja-

jo čudne konfuze vesti, da bodo oziroma so že Italijani zasedli Dunaj, da prevzamejo v svoje roke vso upravo Južne železnice ter obratovanje, da pridejo tudi v Slovenijo, seveda tudi v Maribor, da je naša vlada naročila vsem poljedelcem, da spravijo v teku enega tedna pod streho vse poljske pridelke, da bo razglašena mobilizacija itd. Če bi se bile te vesti pojavile pred kakimi treni tedni, ko je vladala pri nas še pasja vročina, bi se jim ne čudili toliko, vročina končno skisa lahko tudi prevročne možgane, čudimo pa se da so se pojavile sedaj, ko je postalo že prav jesensko mrzlo. Morda pa tudi mraz vpliva neugodno na možgane?

m Šolska maša brez državne himne. Iz vrst našega zavednega narodnega dijaštva smo izvedeli, da se pri šolski maši v četrtek ob 9. uri v frančiškanski cerkvi iz neznane vzroka ni pela državna himna, kakor običajno in kakor se je pela pri drugih šolskih mašah. Dobro bi bilo ugotoviti, kdo je to zakrivil, oziroma iz kakšnega vzroka so je opustilo petje državne himna, ko je bila maša vendar peta?

m Nakup poslopja za oblastvo upravo v Mariboru. Kakor čujemo, je po sklepu ministrskega sveta 5. septembra zdaj sklenjena kupčija glede dveh hiš v Gosposki ulici v Mariboru za uradno uporabo. Kateri uradi se preselijo v to hišo in kdaj, seveda še danes ni pereče vprašanje. Gotovo bode stanovanjski urad imel časa dovolj, da za tako važen namen izprazni prostore in nazde strankam nova stanovanja, če bode potrebno. Če gre za bodočnost mesta, bi ne smelo biti meščana, ki bi tu smel misliti na svojo osebo. Mi s hvaležnostjo beležimo ta nakup brez ozira na hišo, ki je v vprašanju, ker je nov dokaz, da vlada na Maribor kot sedež oblasti ne le resno misli, ampak v smislu zakona tudi že postopa.

m Sestanek trafikantov. Jutri v nedeljo 17. t. m. ob 14.30 se vrši v restavraciji »Maribor« na Grajskem trgu sestanek vseh trafikantov iz Maribora in okolice. Na sestanku se bo razmotrivalo o enaki prodaji kad. potrebščin. V interesu trafikantov je, da se sestanka polnoštevilno udeleže.

m Za Jugoslovensko Matico so darovali: R. F. & Comp. nabrano v kavarni »Beograd« dne 9. t. m. 15 dinarjev 50 para. — Mariborska tiskarna zbirko dragocenih znamk.

m Mestno kopališče nam sporoča, da bo prihodnji teden odprto zopet kakor navadno v četrtek, petek in v soboto.

m Koncert na razstavnem prostoru. Jutri, v nedeljo od 10.—12. ure bo na razstavnem prostoru, objekt B (paviljoni) promenadni koncert.

m Orkestralni odsek »Glasbene Matice«. V ponedeljek, dne 18. t. m. ob pol 20. uri se vrši tretji redni občni zbor gornjega odseka v matičnih prostorih združen s prvo orkestralno vajo. Ker namerava prirediti orkester svoj prvi koncert v letošnji sezoni že dne 4. novembra, vabimo vljudno vse one, ki hočejo sodelovati, da pridejo na občni zbor in prinesejo s seboj godala. Novi člani so dobrodošli. Načelnik.

m Program Mariborske vojne muzike za nedeljo dne 17. sept. 1922. v Mestnem vrtu od 11. do 12. ure predp. 1. Majer: »Knjezevič«, marš. 2. Jakš: »Mornarski kružič«, valček. 3. Auber: »Krunski diamanti«, Ouverture. 4. Pokorny: »Balkanijada«, potpourri. 5. Rosenkranz: »Potpouri iz italijanskih oper«. 6. Parma: »Mladi vojaki«, marš.

m Resnica o roparskem napadu. V predvečerajšnji številki smo poročali, da je bil knjigovez Jožef Vrabl (napačno Prabl) na potu iz Razvanj v Maribor napaden in oropan, tako da je prišel na pol nag in ranjen v mesto. Orožništvo je zadevo preiskalo in dognalo, da si je Vrabl, ki je znan alkoholik, »roparski napad« kar zlepa izmislil. Mož je veseljačil v raznih gostilnah in pognal alkoholu na čast zadnjo paro iz žepa. Ko je zapravlil vso svojo gotovino (220 K), je pričel zastavljati posamezne dele obleke, nazadnje je zapustil krčmo na pol nag, brez zgornje obleke, klobuka in obuvala. Pri padcu se je nekoliko poškodoval na glavi in to mu je dalo povod, da si je izmislil povest o roparskem napadu, hoteč na ta način opravičiti pred ljudmi svoj nenavadni počestni kostum. Vrabla,

ki se je zaradi rane na glavi napočil v bolnico, so že popolnoma izlečili, sedaj pa ga je sprejela v zdravljenje mariborska sodnija, ker je dal orožništvu lažnjive podatke.

m Prvi jugoslovenski cirkus »Drina«. Danes dne 16. september 1922 se vrši prva mednarodna rokoborba.

m Vdova s petimi neprestrbljenimi otroci prosi usmiljena srca nujno podpore, da zamore opremiti otroke za šolo. Naslov v našem uredništvu, kjer se sprejemajo tudi darovi.

m V nedeljo dne 24. t. m. ob 8. uri otvoritev razstave! Vsi na Glavni trg! Razstava samo dopoldne!

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

m Kavarna v mestnem parku, danes, nedelja dne 17. septembra 1922 pri lepem vremenu predpoldanski in popoldanski koncert.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Sobota, 16. septembra: »Običan človek.« Izven ab. Premijera.

Nedelja, 17. septembra: »Poljska kri.« Izven ab.

Ponedeljek, 18. septembra: Zaprto.

Torek, 19. septembra: Revizor. bonem. A.

—
Poljska kri. V nedeljo, dne 17. t. m. se vprizori, menda zadnjič v tem letu, priljubljena opereta »Poljska kri« od Nedbala.

Ponovno opozarjamo na današnje Nušičevo komedijo »Običan čovek«, ki se bo igrala v srbohrvaščini, kar ba gotovo zanimiv in važen pojav za naše gledališče.

Gg. abonenti. V torek 19. septembra se vrši prva uprizoritev za gg. abonente. Uprizori se Gogoljev »Revizor« in sicer za abon. A. Vsi oni gg. abonenti, ki imajo rezerviran ta abonement in so si na nejasnem glede sedežev, naj blagovolijo zglašiti v ponedeljek 18. t. m. v gledališki pisarni. Dalje opozarjamo cenjeno občinstvo, ki se še želi abonirati, da to v najkrajšem času stori, ker je zanimanje za letošnji abonement zelo veliko.

»Hlapci«. Vsi oni, dame in gospodje, ki so se zglašili za sodelovanje pri »Hlapcih«, naj blagovolijo priti v ponedeljek 19. septembra ob 19¹⁵ k skušnji. Pripeljite tudi seboj tiste, ki bi bili voljni sodelovati pri Cankarjevi drami.

Kulturna in umetnost

x Češka umetnost v Angliji. Koncem oktobra se vršita v Londonu (Wigmore Hall) dva velika češka koncerta. V prvi vrsti se bodo proizvajale kompozicije Leona Janačka, modernega češkega skladatelja. — Tekom letošnje sezone se vprizore v Angliji češke drame »R. U. R.« (Karel Čapek) in »Iz življenja insektov« (Jožef in Karel Čapek). »R. U. R.« vprizore najprej v Liverpoolu, na to pa v Londonu drugo delo pa ravnokar študirajo v Londonu s sodelovanjem češkega dramaturga dr. K. H. Hilarja.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

(Vinska razstava.)

Od gotove strani se čujejo glasovi proti vinski razstavi, češ, da so cene za vinske vzorce, kakor tudi za vino, ki se toči v točilnici vinarskega in sadjarskega odseka, pretirane. Naprošen smo p. n. občinstvu sporočiti, da so cene vzorcem za navadna in boljša namizna vina iste, kakor v gostilnah (vzorec se prodaja po 4 K, oziroma 5 K, buteljka naprej — Da so vzorec od boljših vrst vina in razne vinske specialitete kakor se jih prodaja v steklenicah in točijo tudi v točilnici in kakoršni sploh ni nikjer dobiti, primarna dražje, se neizogibno, ker mora odsek, ki ni dobil v to svrhu od nobene strani kake podpore, z izkupičkom za prodane vzorce, buteljke in v točil-

nici iztočeno vino, kriti ogromne razstavljalne stroške, ki bodo znašali za buteljko razstavljenega vina najmanj 50 K in za vsak liter v točilnici iztočenega vina pa okoli 60 K. — Iz navedenega je razvidno, da očitke pretiravanja cen ni na mestu in priporočamo prirediteljem, ki je Mariboru kot središču slovenskega vinarstva v čast in ponos, s pridnim obiskom podpirati.

Iz življenja in sveta.

Veseli otok Tahiti.

(Iz knjige arh. V. Novaka »Povesti s Tahite, otoka grešne ljubezni«).

Tavtira, mala, dražestna vas na koncu polotoka Taravao, najskritejši kraj tahitskega otoka, je že davno na glasu radi svojih lahkoživih običajev in veselega življenja domačih žensk. To je tahitska Sodoma in Gomorha. Francoska uprava se je zaman trudila, da bi grešne tahitske prebivalce obvarovala pred peklenjskimi naukami. Morda se ji je to zaslužno delo ponešrečilo radi tega, ker je vas daleč od onega civiliziranega sveta, ki so ga misijonarji že rešili in spreobrnil k čednostnemu življenju. Leži decela osamljena na koncu edine ceste, ki vodi okoli otoka. Da je dohod še bolj otežen, se cesta ustavi pred reko, približno kilometer daleč od Tavitire. Ker pa v tem skritem delu sveta ne poznajo mostov, morate prebrskati dva široka in globoka potoka, če se vam zahoče spoznati lepoto in lahkožive običaje tavitirskih veselih žena. Preverjen sem, da boste za tako ceno prav radi premagali to oviro, ki ni ravno najneprijetnejša. Če greste dalje po potu med ibiški in prekoračite dišeči gaj oranžnih dreves, vas nenadoma obda razkošni gaj kokosovih palm, ki se meri z bujnim zelenjem bananov in fej, razsutim zadaj za vasjo. Koče domačinov so skrite v neveliki kotlini na morski obali, tik pod groteskno razklanimi skalami divjih gora. Bodite preverjeni, da odnesete odtod nepozabne vtise. Ostrmeli boste pred divnolepo scenarijo, spominjajočo vas deviških časov matere prirode. Na eni strani nekončno morje — Tihi ocean — ki brez lagune nije naravnost ob obalo, porastlo z redkimi, silno visokimi kosovimi drevesi. Sredi njih mala vas, večno tiha in večno sanjajoča, kakor da leži v svetu bajk. V ozadju pa vstajajo visoke, čudovite konture gor, porastli do najvišjih vrhov z bujnimi rastlinami. Njihovi skrivljeni, najrazličnejše oblikovani hrbti so vedno temni, oblačni in grozeči.

Tam, da, tam v skritem kotičku sveta se oglase v globinah vaše civilizirane duše čudna, doslej še neobčutna in vendar vaši človeški naravi tako znana drhtenja, prebujajoča vse speče prapagone davnih prednikov in vabeča vas s silno, tajnostno in sladko močjo. Takrat se vas loti neizmerna tečja. Takrat je nezvestna bolest civiliziranega človeka, ki čuti izgubo svobodnega življenja v raju divne prirode. Poganška božanstva vas vabijo nazaj v oni paradiz, ki ste o njem sanjali, ko ste bili otroci in katerega smatra vaš civilizirani razum za neresnično povest — nemogočo sanjo. Če ste dovolj civilizirani, ga kmalu premagate. Ako pa vas civilizacija ni pokvarila popolnoma, boste podlegli temu tajnostnemu kliču in privlačnemu čaru tropične prirode. Odložite koprno civilizacije in postanete — človek. Močan, svoboden človek sredi divje prirode. Pozabite na smešne malenkosti tistega velikega sveta, ki ste ga zapustili in živite le solncu, ljubezni in veselju, kakor živi dragozd okoli vas...

In če premagate ta sladki klic — o, saj vem, da ga premagate, pa se vrnete v velike dežele in v umazana, strašna mesta, kjer boste za vedno izgubili v vrtnicu bučnega življenja. In če vam zopet pride tegoba, pa se boste opojili z vinom, zabavami, umetnostjo — civilizacijo... Pride pa trenutek, ko boste našli nekoliko tihega oddiha — in takrat se spomnite Tavitire, tega srečnega kotička naše zemlje, kjer vas je praduša prednikov zavabila z močnim, vabčim glasom. In takrat vam morda pridejo solze, takrat se vam vzbudi mučen kes, da niste ostali.

Nisem se trudil, da bi dognal vzrok, zakaj se v Tavitiri rodi že od pamtiveka več deklic kakor fantov. Ker je ta vas zelo osamljena, a vse okoliške vasi so neznatne, lahko upravičeno mislite, da večina tavitirskih devic (po naših evropskih nazorih) — ovone v devištvu. Gotovo že obžalujete usodo teh deklic, ki so v najrazkošnejšem cvetju svoje mladosti obsojene, da se odrečejo radostim tega sveta. Toda v tem slučaju se motite. Usoda tavitirskih deklic ni niti izdaleč tako žalostna. Četudi so Tahiti danes že kristjani, so še vedno zvesti svojemu poganskemu običaju: svobodni ljubezni. In lahko ste preverjeni, da nobena tavitirska devica ne uide dobrotam zakonskega življenja.

Da bi se to čaščenje svobodne ljubezni vršilo s primernim pompom in s starinskimi obredi, prirejajo domačini precej pogosto divje, po mnemju misijonarjev nemoralne plesse. Ko so se naveličali godbe in slavnostnih ceremonij, pa pokrije tropična noč mnoge in mnoge divje in poltene orgije, ki se razvijajo širom dišečih gajev. Večkrat se je že mudil v Tavitiri kulturni misijonar, a vedno se je zgodilo, da je ta čuden svet izpreobrnil njega, ne pa on Tavitirčanov. Zakaj čar tavitirskih žena je uprav peklenjski, in noben smrtnik mu ne more odolati.... (Iz češkega).

Gospodarstvo.

Hmelj.

Zatec, 14. 9. 1922. Na kmetih živahnije nakupovanje pri padajočih cenah — 500 — 650 šK za 50 kg. razpoloženje tu hladno.

Nürnberg, dne 13. 9. 1922. Večji dovoz, cene nespremenjene 22.000 do 33.000 M za 50 kg.

—o—

g Dobava ovsa. V intendanci Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 27. septembra t. l. ob 10. uri dopolne pismena ofertalna licitacija glede dobave 1½ milijonov kg ovsa za garnizije Ljubljana, Celje in Maribor. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani, pogoji pa pri divizijski intendanci v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Oddaja zgradbe hidroelektrične centrale. Dne 30. septembra t. l. ob 11. uri dopolne se bo vršila pri kr. kotarski oblasti v Jastrebarskem ofertalna licitacija glede zgradbe hidroelektrične centrale. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Cene sladkorja v Českoslovaški iz nove kampanje se bo v maloprodaji sukala med 3.50 do 4 Kč za kg.

g Ogromne cene plugov v Srbiji. Srbsko poljoprivredno društvo v Beogradu prodaja pluga, ki so bili dobavljeni na račun vojne odškodnine. Kmetje licitirajo pluga tako visoko, da so dosegli že cene 5 do 6000 dinarjev za plug, dočim stane plug v navadni trgovini 600 dinarjev.

g Kmetijska razstava v Zagrebu. Od 17. do 23. septembra t. l. priredi v Zagrebu Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo veliko razstavo, na kateri bodo razstavljeni konji, goveda, zelenjava, sadje in različna vina. Razstava plemenskih živali bo trajala le od 17. do 19. t. m. in obeča biti najzanimivejši del. Razpisane so nagrade na najlepšega žrebca 10.000 K, plenensko kobilo 10.000 K, kakor tudi na najboljšega bika in kravo po 10.000 K. Ker bode gotovo marsikateri našega kmetovalca ta razstava, ki je prva te vrste v Jugoslaviji, zanimala, se obisk najtopleje priporoča. Prometno ministrstvo je dovolilo vsem udeležencem polovično vožnje v Zagreb in nazaj. Vsak obiskovalec naj si kupi na svoji vstopni železnični postaji cel vozni listek do Zagreba, tega ne odda pri izhodu na kolodvoru, ker velja, ako je od gospodarskega društva na razstavi potrjen, tudi nazaj.

g Žitni trg v Novem Sadu 14. sept. Bačka pšenica 424½ do 430½ din., sremski ječmen 375 din. (zaključek), baški ječmen 370 (ponudba), baški oves 307½ (ponudba), sremski 320 (ponudba), baška krompir 370 (ponudba), moka št. 0 625 (ponudba).

g Živilski trg v Zagrebu 14. sept. Vseled pomanjkanja krme velika po-

nudba. Cene padle. Navadna krava 5—6000 K, kmečki volji 36—40.000 K par, slabši 24—30.000 K par. Veli druge vrste 24 do 36 K kg živje teže, tretje vrste 18 do 22 K, krave prve vrste 28 do 30, druge 20 do 27, tretje 15 do 20 za kg živje teže. — Svinj zelo mnogo. Slabše po 80 K, pitane 92 do 100 K za kg živje teže.

Obrtniški vestnik.

I. Zdravec:

Obrtno vajeništvo.

Srečna misel vodilnih obrtniških krogov, prirediti poleg obrtne razstave razstavo vajeniških del, daje mi prijeten povod, da se nekoliko približje počam z mladniči, ki se oborožujejo za svojo bodočnost z orožjem znanja in sposobnosti, ponosno — polni dobrih nad — hité v življenje: to je naš obrtni naraščaj.

Moč in spretnost, s kterima narodi in njih stanovski poklici v gospodarskem boju medsebojno tekmujejo, temeljita v predpogojih skrbstva, s kterim se je mladost usposobila za življenje. Marsikak nespah v našem delovanju pripisovati je pomanjkljivosti vzgoje in naobrazbe.

Jasno je torej, da se, kakor vsako drugo delo, tudi obrtno delo — naučiti mora, in logično, da obstoja obrtno vajeništvo že od nekdaj. Od kedar, se ne da ugotoviti.

Učna obveznost, ki pomenja izvršbo gotove dobe kot predpogoj za poznejšo samostojno izvrševanje obrti, datira iz 14. stoletja in ima svoje korenine v takozvanih, večinoma po mestih obstoječih (in se sčasoma spopolnjujočih) cumftih, kot nekakih predhodnikih današnjih obrtnih zadrug. Predpogoj za sprejem v učenje bili so takrat seveda strožji kot so danes. Dočim se danes v različnih obrtih ob sprejemu vajencev ne dela razlik glede spola in rojstva, pazilo se je v srednjeveški dobi strogo na to, da je bil obrtni vajenec moškega spola in zakonskega rojstva.

Zraven imenovanih pogojev zahtevala se je pripadnost h katoliški ali protestantski veri, zlasti pa se je z največjo doslednostjo od učenja rokodelstev odbijali Slovane, ki so pod takratnimi razmerami in še dolgo pozneje veljali kot sužnji. V ogib prenapolnenja v eni ali drugi stroki se je sprejem uencev v dotični stroki za delj časa, čisto tudi na več let zaprl. Od takih odredb izvzeti bili so edinole sinovi mojstrov.

Sprejem uencev izvrševal se je na gotov svečan način. Tudi poskušne dobe bile so že tu in tam upeljane.

Učna doba je bila naravno različna. Navadno se je zahtevalo 5 let, od kterih pa se je moglo učenca pod gotovimi okolišninami v zadnjem in celo predzadnjem letu odkupiti. Tudi plača, katero je dobival mojster, je bila v svoji visokosti različna.

V marsikaterem oziru nas nekdanje organizacije — čeprav so bile iste primitivne, rekel bi staroveškega kopita, — spominjajo na današnje zadruge. —

Toda, kakor vsemu na svetu, prišel je tudi koncem 17. in v začetku 18. stoletja »cumftom« konec. Merodajnim vplivom obrtništva, ki se ni strinjalo z zaostalim sistemom svojih organizacij, posrečilo se je prevreči te naprave. Sledila jim je doba privilegijev in prostosti, ali kakor pravi zgodovina, doba dvornih dekretov.

Toda razsul med obrtništvo in navidezne prostosti niso blagodejno uplivali. Obrtništvo si je zopet zaželelo medsebojne vezi — svojih organizacij.

Tako je z obrtnim zakonom iz leta 1859 prišlo zopet do nekake, četudi daleko potrebam ne odgovarjajoče ureditve obrtniškega vajeništva. Omenjeni zakon ne določa sicer nobene učne dobe, vsebuje pa razna druga, za vajeništvo važna določila, zlasti glede učnih pogojev, nadalje določbo, da mladoletni mojstri ne smejo uencev sprejemati. V zakonu od leta 1859 niso bile zadruge kot obligatne organizacije uvedene; vendar pa je bilo v istem splošno razmerje med učencem in mojstrom strogo precizirano in natančno predvideno, da je mojster odgovoren za moralno vzgojo in strokovno naobrazbo učenca.

Ob pomankanju kontrole glede te določbe zadruge večinoma še ni bilo, a občine se niso za obrtništvo brigale — je postalo stanje za obrtno vajeništvo čim delj slabše.

Še le obrtni zakon od 15. marca l. 1883, ki kakor znano opredeljuje obrte v vrste prostih in rokodelskih in ki za samostojno izvrševanje rokodelstva določuje gotovo učno in usposobljenostno dobo, je ustvaril važno, rekel bi nepresegljive pogoje za razvoj obrtnega vajeništva. Šele s tem zakonom so imele zadruge kot obvezne organizacije pravico, da nadzorujejo versko-nravno vzgojo uencev in vse v zakonu navedene določbe, ter sploh vse pogoje, ki urejujejo razmere med mojstrom in učencem. Noveliran obrtni red iz leta 1897, spopolnjuje zopet bistveno določbe prej imenovanega zakona. Pred vsem razširja dolžnosti mojstra in učenca ter ustvarja mogočen vpliv poklicnim organizacijam obrtnikov. Obrtna novela predpisuje obligaten obisk obrtno-nadaljevalnih in strokovnih šol, nadzorovanje uencev, učne dobe, učna preskušnje, određuje razmerje med učenci in pomočniki ter ustvarja predpogoje za redno izvršbo dolžnosti tako od strani mojstra kakor od strani učenca.

Skrb države v pogledu na obrtno vajeništvo pride tudi s tem do izraza, da so se z imenovanim zakonom poleg obrtno-nadaljevalnih šol ustanovile važne institucije za pospeševanje obrtnega dela, to so predvsem obrtno-zadružni komisariat ter obrtno nadzorništvo, kterih dela pa se končno vendarle stekajo v obrtno zadruge, v korporacije, ki je zakonita predstaviteljica obrtništva. Važni moment je — kterega nečem prezreti — razmerje med vajeništvom in pomočništvom, ki se zlasti pri nas v mnogih slučajih zlorablja.

Umetni fabrikaciji pomočnikov je na vsak način treba zapreti ali omejiti pot. Mi opažamo tudi pri nas v zadnjem času, da se vse preveč uencev posvečuje ključavničarstvu ali kovinskemu obrtu sploh, dočim druge stroke le s težavo najdejo uencev. Na izvedbo vajeniških skušenj moralo bi se z večjo strogostjo paziti. Učno spričevalo kot tako ne pove ničesar. Koliko ne-sposobnih je med obrtništvo, ki se, kakor hitro odsede svojih par let in si pridobé svojih potrebnih par spričeval — osamosvoje! To so pospeševalci fušarstva, ki škodujejo sebi in drugim ter nas spravljajo v slab glas. Čim strožje so preskušnje uencev, tem večja je njih vestnost pri izučanju.

Razstave vajeniških del so pravi blagoslov za naobrazbo obrtnega vajeništva; te razstave so enako važne za mojstra kot za učenca, ker strme za tem, da pokažejo pred javnostjo, kaj učenci znajo in kaj se jim more naučiti.

Pazno oko si lahko ustvarja primer med strokovnim znanjem posameznih uencev ter med sposobnostjo neposredno tekmujočih mojstrov.

Važne dolžnosti strokovnih zadrug obstoje tudi v teoretični naobrazbi uencev. Nam ne zadostuje danes, da kak učenec napravi čevlji ali hlače, mi rabimo naraščaj, ki bo vedel tudi s peresom ravnati, ki bo zmožen vsaj priprostega knjigovodstva, ki bo si znal izračunati stroške teh ali onih izdelkov, ki bo morebiti celo znal napraviti sedajnim časom primerni ofert in ki ne bo v temi lovil svojih odjemalcev. V današnjih dneh, ko stremimo za gospodarsko asociacijo, nam je zdrav pomočniški razvoj tako neobhodno potreben, kot kos vsakdanjega kruha in ravno zato nam je skrbeti za ohranitev in ustanovitev obrtno-nadaljevalnih šol, še bolj pa za ustanovitev strokovnih šol, kar pa je edino le po večjih mestih mogoče. Tam, kjer ne eno ne drugo ni mogoče, bila bi koristna ustanovitev nedeljskih kurzov za obrtno vajenje.

Končno je še važno vprašanje vajeniških domov. Vajeniški domovi imajo nalogo, da se učenci v prostem času nadzorujejo in navajajo k poštenemu družabnemu občevarju, k telovadbi, k poštini igri; domovi nadomestujejo skupnost učnega mojstra z njegovimi učenci s tem, da učencem eventualno nudijo brezplačno hrano in stanovanje. Pod vestnim dobrohotnim nadzorstvom predstavljajo vajeniški domovi najkoristnejše predpogoje za

mravno vzgojo učencev in za njih telesni in duševni razvoj.

Kot skromen pripomoček za razvoj obrtnega vajeništva bodi mi dovoljeno, da te vrstice polagam našim zadrugam, našim mojstrom, pomočnikom in učencem v dobrohotno upoštevanje, ključ krepkemu našemu slovenskemu obrtništvu in z njim vred celokupnemu obrtništvu stanu:

Vivat, erescat, floreat!

Komedija zmešnjav.

Mnogo ljudi jadikuje po »lepi predvojni« dobi, ko je vsak tudi godnjel o mizeriji, ko so se tudi vršile stavke za izboljšanje gnetnega stanja, ko pa je kljub temu mogel navadni državni nastavljenec, to je sluga, finančnik, stražar itd. si dovoliti, da si sezida svojo bajtico na amortizacijo s skromno varčnostjo, magari z omejitvijo prehrane, oblačila itd. ter si postavi svoj lasten miren dom za stara leta. Sedaj so ti načrti bajke o tisoč in eni noči in vsak se čuti srečnega, če sme živeti recimo tako na pol človeško.

Vsemu temu zlu je po mnenju listov, politikov itd. vzrok nezdrava valuta, katero je zadela paraliza in še ni zdravnika, ki bi našel kak serum o-

zdravljenja. Po svojem skromnem mnenju pa menim, da smo vsi enako krivi na tej bolezni in ozdraviti jo more le nova evolucija zdravega matematičnega računanja.

Dovolite torej, gospod urednik, da kot lajik objavim cenj. čitateljem svoj recept.

Borza, to merilo mrzlice in vročice te strašne pogubonosne bolezni, notira sedaj približno 4 Din. za eno laško liro, 7 Din. za en franc. frank, 16 Din. za en švicarski frank itd. To pomeni, da se 10 švicarskih frankov krije z desetimi zlatimi franki, ali pa da 160 Din. odgovarja 10 zlatim dinarjem. Iz tega sledi, da bi morali odtegniti iz prometa sedanje dinarje ter jih zamenjati z novimi: 16 dinarjev za en novi dinar, ki bi odgovarjal švicarskemu franku, odnosno zlatemu dinarju.

Po tej zamenjavi naj bi se uredile vse cene po merilu leta 1913. obstoječih cen. Podati pa vam hočem približen prospekt zmešnjav, ki bi nastale vsled te komedije. Vzemimo pragmatiko nekdanjih državnih uradnikov, ki se je svoj čas začela uvajati z malimi razlikami po vseh večjih ustanovah in podjetjih.

Uradnik XI. plačilnega razreda je imel fiksno plačo 1600 kron letnih s

stanarinsko doklado. Teh 1600 kron je odgovarjalo zlatim kronam. Menjajmo jim ime in nazivljajmo jih dinarjev, torej 1600 zlatih dinarjev bi moral dobiti sodaj uradnik odnosno 25.600 slabotnih dinarjev, to je najmanjša plača bi morala se vrtneti okoli 2133 dinarjev mesečno plus stanarinska doklada.

Poglejmo pa sedaj plače neke državnih, temveč tudi privatnih uradnikov in delavcev. Kakšna krivica se tu godi!

Drugi primer: liter vina je stal v »belaženih« časih približno 80 vinarjev in to najboljši, danes stane najboljši 16 dinarjev, torej je danes vino ne po 80 vinarjev, temveč po kroni odnosno po dinarju. Kaj pravite k temu?

Tretji primer: stanovanje iz treh sob in kuhinje je stalo v »srečnih« časih v večjih mestih približno 100 kron; če bi sedaj stalo 100 zlatih dinarjev, bi moral vsak najemnik plačati mesečno 1600 dinarjev, plačujejo pa k večjemu 50 dinarjev; podnajemnik je pa plačeval za mehlovanje sobo 30 K, torej bi moral plačevati sedaj 480 K mesečno. Pa jih tudi res plačuje, kakor v Zagrebu Beogradu in deloma že tudi v Ljubljani in Mariboru. Kako hočete potem, da se bodo zidale hiše?

Kakšna kolobacija nastane iz takih

računov, da človek res ne ve, smo li tisti, o katerih pravijo, da nismo, ali smo le oni, o katerih pravijo, da smo, če nismo tisti, o katerih pravijo, da smo, pa nismo — pa gotovo ne pride mo nikdar na konec te komedije zmešnjav in nikar se ne čudimo, če ljudje umirajo po kletah, po vagonih, če se jetika širi kljub vsem zdravniškim ustanovam. Pač pa se veselimo in zahvalimo Boga, da smo se rodili ter imamo priliko videti na vsakem vogalu v vsakem gnezden banko za banko in to bodisi v Jugoslaviji ali Italiji, na Nemškem ali na Češkoslovaškem, sploh na celim svetu, ki je ena sama dolina solz krivic in gorja.

Ljudska knjižnica Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/10.—1/11. ure
in ob četrtek od 1/19.—1/20. ure
Mladinski oddelek ob sobotah od 18. do 19. ure.

Glavni urednik: Radivoj Rehar

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

! RAZSTAVA PODALJŠANA!

Filmska reklama v razstavi se priporoča kot izvanredna rekl. prilika. 1 diapozitiv, vzorčna slika in predstavljanje do konca razstave stane skupno Din 200, predstavljanje samo Din 125.

Slovenska ulica šte. 15.

Salo K 140"-
Slanina K 120"-
Svinjsko meso K 80"-

prodaje se na Glavnom trgu kod mesara

Stefan Pavešić
- Karl Šmisl -

Na veliko. — 1718 — Na malo.

KAVARNA JADRAN

lastni paviljon na obrtni razstavi
se priporoča sl. občinstvu za obilen obisk.
Zmerne cene! -1704- Točna postrežba!

Podpirajte slovenske tvrdke!

Čevlji

izdelovanje čevljev
za gospode, dame
in otroke po meri
in najcenejših dnevnih cenah

I. Pototschnik, Maribor
Mlinska ulica 4.

špecialist v hribovskih, turistovskih ter tudi v ortopedičnih čevljarskih delih 1600

Komercijelni vodja

velepodjetja, perfekten knjigovodja, korespondent, upokojen kapetan išče radi likvidacije podjetja službo kot vodja, knjigovodja, zaupnik itd. Ponudbe pod »zaupnik« na upravo lista. 1692

Trčan cvetlični med, čist vosek,

jamčeno pristno blago, ima v zalogi Čebelarstva podružnica v Črni pri Prevaljah. — — — 1722 4-1

Družba na Dolenjskem išče tri žagarje

na lesenih jarmih, dva na polnih jarmih, tri cirkulariste vse le prvovrstne moči, ter sedem navadnih delavcev. Plača po dogovoru. Ponudbe na družbo Velika Gora, Ribnica, Dolenjsko.

NAZNANILO.

Trgovska banka d. d. Ljubljana
(fuzijonirana s prejšnjo Slovensko eskomptno banko, Ljubljana. Delniška glavica K 60.000.000.—)

podružnica MARIBOR
naznanja, da otvori 18. septembra

EKSPOZITURO V SLOV. BISTRICI

in se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. — 1720

Tovarniško posestvo

se kupi ali vzame v najem v Mariboru ozir. v okolici. Ponudbe pod »NAKUP TOVARNE 6376« na upravo lista. — — — 1657

Leseno pohištvo
Železno pohištvo
Tapetn. pohištvo
Pisarn. pohištvo
Posteljna oprava
Preproge
Zavesa 217
Biago za pohištvo
Posteljno perje
Izvanredno nizke cene
v zalogi pohištva

Karel Preis

Maribor
Gospodsk. ulica št. 20
Piraneva kln.

Svobodni ogledi
Certifikat brezplačnosti

Pristopajte
k Jugoslovski
Matici.

LESNA IN KOVINARSKA ZADRUGA V STRNIŠČU PRI PTUJU, R. Z. Z. O. Z.

- MARIBORSKA -
OBRTNA RAZSTAVA
ŠTEV. 43.

Ugodna prilika za nakup solidnega in okusnega pohištva po nizkih cenah.

LIPOV IN JELSIN LES V
KLADAH KUPUJE
„PENKALA TVORNIC“
— ZAGREB — 1695

Mala oznanila.

Trg. - špedicij, nameštenik, verziran u obje struke, prvo- ra redna sila, trazi nameštenje u kojem špedicijom, indu- strisko-izvojničkom ili trgovač- kom poduzetcu. Cenj. ponude molim na upravo pod „Mar- ibor“. 1700

Blagajničarka, starejša moč, z večletno prakso, ter vešta- vseh pisarniških del, išče pri- merne mesto. Nastop takoj ali pozneje. Ponudbe pod Bla- gajničarka na upravo. 1709

Kontoristka s prakso se takej sprejme pri Iv. Kravos, Ale- ksandrova 13, vogal. 1716 5

Čedna in zvesta postrežnica za eno sobo in pisarno se ta- koj sprejme. — Ponudbe na upravo pod „Zvestoba“. 1713

Dobro čevljarski pomočnik se takej sprejme. Franc Go- lob, Cretlična 9. 1697

Gospodinja, pošena in zanes- liva, za trgovsko hišo k trem osebam se išče. Znati mora dobro kuhati in opravljati vsa hišna dela. Samo čedne in za- nesljive refleksivne naj vpo- sljejo ponudbe na upravo lista pod „Gospodinjstvo“. 1690

Dva dijaka se sprejmeta v po- polno oskrbo v lepi novi hiši s prelo nim vrtom. Galeva ulica 15. 1707

Sprejmeta se en ali dva di- jaka nižjih razredov na sta- novanje in hrano. Kje pove upravnistvo. 1689

Gramofon z 25 ploščami na igle, z močnim glasom, se po- ceni prodaja. Maistlova ul. 2, priličje, levo. 1688

Popolnoma nov Brennsbor otroški voziček, se ugodno prodaja. Kje pove upravnistvo „Tato a“. 1694

Prazna zaboje prodaja ceno Ulter, trgovina z delikatesami, Glavni trg. 1691

Postelja z vložkom, nočna omarica, dve omari in volnena pletena ruta na prodaj. Stri- tarjeva ulica 18. 1693

S K 200.000 — gotovine bi se udeležil pri kakem po- djetju ter obenem tudi sode- loval. Cenjene ponudbe pod „št. 200“ na upravo. 1683

Na prodaj enodružinska hiša. Studenci, Frankopanova ul. 8. 1655 3-3

Gostilna „Pri treh ribnikih“ vsako nedeljo koncert. Z mrzlimi in toplimi jedili, ka- kor z izvrstnim vinom in sve- žim pivom je dobro preskrb- ljeno. Za obilen obisk se pri- poroča K. Prinčič, gostilničar. 1638

Kolo in skoraj nov ženski ko- stum se prodaja. Ciril-Metodova ulica 18, vrata 4. Istotam se išče tudi šivilja. 1699

Zamenjam stanovanje v Kettejevi ulici št. 2 blizu voj- realke za stanovanje z dvema sobama in kuhinjo. Primerne za železnice. 1708

Posestvo z novo hišo pri Ma- kolah-Poljane, K 120.000.

Gostilna, velika zemljiščna po- sestva, najemniške trgovske hiše, odkupne trgovine, indu- strije

Vile v Mariboru in okolici. Re- turznanke

Realiteta pisarna „Rapid“, Ma- ribor, Gosposka ul. 28. 1706

Iščem gostilno na račun za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo „Tabor“ pod št. 1712.

Hišica za psa, v dobrem sta- nu, se kupi. Vprašati pri št. Hmelak in drag, Maribor, Slomškov trg 6. 1714

Suhe gobe, lipovo cvetje, brinjevo olje in poljske pridelke plača najbolje trdica Sirc-Rant, Kranj, telef. int. št. 9, in nudi po najnižjih cenah na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd. Prosim za ponudbe gob z vzorci. 1403

Brivnica Frana Novaka na Aleksandrovi cesti št. 22 se priporoča. 3

Prazni zaboji za oddati pri J. Baloh, Maribor, Grajski trg št. 3. 1680 3-3

Posestvo, 17 orolov (vinograd, gozd, sadonosnik, vrt) se ta- koj prodaja z vsem inventarjem in pridelki, ali pa se zamenja za stanovanjsko hišo z lepo delavnico ali dvorištem v sre- dini Maribora. Posredevalec izključeni! Natančnejši podatki v trgovini Podgoršek, Sloven- ska ulica. 1675 3-3

Najprimernejše darilo šol- skim novincem „FROM- VA STAVNICA“, učilo za igranje učenje čitanja in pi- sanja. 1666 5-4

Združena zagrebška industrija čreves

Antolković, Sertić i. dr.
k. d.

ZAGREB, Gunduličeva ulica 4

Brzojavi: Darmus Zagreb. — Telefon: 15-37.
Ponuja iz svojega skladišča svinjska in ovčja črevesa.

Tovarna za pohištvo

„VINTGAR“

Gorje nad Bledom

1683 2-2

Oglejte si naše izdelke na Pokrajinski obrtni razstavi objekt A, oddelek II, stoj- nica šte. 4.

Naročila sprejema razstavna pisarna.

Dežne plašče,
klobuke,
perilo,
čevlje

ter razno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri
priporoča

JAKOB LAH - MARIBOR
GLAVNI TRG 2. 1608 4-4

Seno, slamo, drva, premog, žito,
krompir, sadje in druge deželne
pridelke kupuje in prodaja **ANDREJ**
OSET, Maribor, Aleksandrova cesta
št. 57. Telefon št. 88. 1328

Čevlji,
nogavice

v veliki izbiri in po so-
lidnih cenah vedno pri
ANICI TRAU
MARIBOR, Grajski trg 1

Ne pozabi naročnino!

Tovarniška zaloga
češkega in angleškega
manufakturnega blaga
se dobi po najnižjih cenah
pri
J. TRPIN, MARIBOR
Glavni trg št. 17. — 1473

Železo vseh vrst

**traverze, cement, plo-
čevino, žice in žičnike**

po najnižji ceni priporoča

Ivan Koražija,
Maribor, Aleksandrova 23.

Telefon Interurban 313.

trgovina z že-
lezno na de-
belo

Telefon Interurban 313.

AMERIKANSKI

in angleški

Singer šivalni stroji

Singer igle
in
nadomestni
deli.
Lastna
mehanična
delavnica.

Singer olje,
niti, svila itd.

Prodaja
na
obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., New York.

Centrala za kraljevino SHS, Zagreb, Maruličeva 5.

Podružnice: **MARIBOR**, Šolska ulica št. 2,
Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelo-
var, Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Ljubljana,
Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Pod-
gorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skopje, Veles,
Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Stip. 341

Zastopstva so v vseh večjih mestih.

KRMILNO SLAMO

dobavlja franko Maribor,

1702

Anton Birgmajer, Aleksandrova cesta šte. 77

Obiščite trgovino **A. VICEL**, Maribor, Glavni trg 5
Tu dobite v največji izbiri težke email posode la. znamke Goliath
kakor tudi lahko češko blago in vito železno email posodo,
razno stekleno, porcelanasto in majolično posodo. — Pri event.
nakupu se boste prepričali, da je v trgovini blago dobro, trpežno.
Na debelo 1705 10-1 Na drobno

PARFUMERIJA

**drobnarija, pletena roba se dobi
najceneje pri J. BALOH,**

1703

Maribor, Grajski trg 3

CENJENE DAME

Da ne pozabite, da izdeluje in preoblikuje
klobuke vseh vrst najlepše in najceneje.

„LIA“

v Dravski ulici 10 1710 4-1

„Priporočamo sledeče tvrdke“

KAROL ROJS
Stavbeno podjetje in lesna tr-
govina, Ormož, D. M. Puščava
1655

Parni in umetni mlin v Središču
J. ZADRAVEC
1648

VINARIA D. D.
Vinogradnikov v Ptuj. Stalna
zaloga prvovrstnih haloških in
ljutomerskih vin. 1649

Modni salon za uniformiranje in
civilne obleke. Celje, Glavni
trg 10/II. 1647

Dominik Fabijančič
Maribor, Jurčičeva ulica 5
krojač za gospode in dame
Izprašen na Prvi krojaški akademiji v Berlinu.
Se priporoča. 1602 4 3

Dragotin Roglič, Koroška cesta 19, Maribor

komisijska zaloga pri Betki Lešnik, Gosposka ulica 14.

Zaloga čevljev
lastnega izdelka

Samo še danes!

Zaslužite

miliion jugoslovenskih kron.

Vsa nadaljna polasnila dobite, če obiščete

paviljon števil. 13

:-: na Pokrajinski obrtni razstavi v Mariboru. :-:

Vsi resni in protialkoholno misleči reflektanti naj se oglase pri podpisanem glavnem zastopniku splošno priljubljene in najboljše uvedene mineralne vode

— Rogaška slatina —

Tempel — Styria — Donati

v zgoraj označenem paviljonu, kjer se vsakomur nudi prilika, da se na najlepši in najpovoljnejši način izleči. — Za mnogobrojen obisk se najlepše priporoča

J. Zinnauer, Aleksandrova c. 45/II.

1696

Razstava pohištva

v vseh prostorih velike trgovske hiše.

Naifinejše vrstno in luksuzno pohištvo, kakor priproste opreme za uradniška in delavska stanovanja

Jedilne, spalne, gosposke, stanovanjske sobe in sobe za deco, salonsko, kuhinjsko in predsobno pohištvo, pisarniška oprema, železno pohištvo, tapetniško pohištvo kakor klub-garniture, divani, otomani itd. Vloge in žimnice, podobe, ogledala, umetniška obrtna dela. -- Preproge, zagrinjala, posteljina in mizna pregrinjala, blazine in vsa posteljina. - Tapetniške potrebščine.

Zmerne cene!!!

Cenik brezplačno!

Pošiljanje na deželo!

Nobenakupna dolžnost!

Solidni izdelki!

Prosti ogled!

1591 5-2